

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

Bakalářská práce

Působnost krajů ČR a jejich financování

Vedoucí práce: JUDr. Tomáš Louda, Csc.

Vypracoval: Josef Beneš

Studijní obor: Veřejná správa

Akademický rok: 2013/2014

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci na téma: "Působnost krajů ČR a jejich financování" jsem vypracoval samostatně, a to pod vedením vedoucího bakalářské práce, s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 25. 3. 2014

Poděkování:

Zdvořile děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Tomášovi Loudovi za poskytnuté rady, odborný dohled a vědeckou pomoc při zpracování mé bakalářské práce na téma: „Působnost krajů ČR a jejich financování“. Jeho odborný názor a rozsáhlé znalosti mi pomohli získat komplexní rozhled o dané problematice. Zpracování práce pro mne tak bylo více systematické a založené na vědeckém základu.

Obsah

Úvodní myšlenka a motivace.....	2
1. Definice základních pojmů.....	3
1.1 Vstup do problematiky a základ. terminologie.....	3
1.2 Veřejné právo, veřejná správa.....	5
1.3 Státní správa a samospráva.....	8
1.4 Vyšší územní samosprávné celky.....	10
2. Stručná definice jednotlivých krajů ČR.....	12
2.1 Hlavní město Praha a Středočeský kraj.....	12
2.2 Plzeňský kraj.....	15
2.3 Karlovarský a Ústecký kraj.....	16
2.4 Liberecký a Královehradecký kraj.....	19
2.5 Pardubický kraj.....	21
2.6 Olomoucký a Moravskoslezský kraj.....	22
2.7 Zlínský a Jihomoravský kraj.....	24
2.8 Kraj Vysočina a Jihomoravský kraj.....	27
3. Pojem působnost ve vztahu ke krajům ČR.....	29
3.1 Pojem působnost v samosprávě.....	29
3.2 Působnost kraje samostatná a přenesená.....	31
3.3 Zásada personality a teritoriality.....	32
4. Financování krajů České republiky.....	33
4.1 Základní pojmy vztahující se k financování krajů ČR.....	33
4.2 Základní legislativa vztahující se ke krajům ČR.....	34
4.3 Zákon č. 250/2000Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů v p.z.....	35
5. Náhled do budoucna a možný pozitivní vývoj krajů ČR.....	38
5.1 Základní termíny ohledně modernizace veřejné správy.....	38
5.2 Elektronické informační systémy a jejich efektivita.....	39
5.3 Modernizace služebních poměrů.....	40
6. Závěr a zpětná vazba.....	42
7. Resumé.....	44
8. Použité zdroje a materiály.....	45

Úvodní myšlenka a motivace

V rámci mého vysokoškolského studia na Západočeské univerzitě v Plzni na Fakultě právnické, jsem nyní povinen vypracovat svou bakalářskou práci v rámci bakalářského studijního programu v oboru Veřejná správa. Mohu svědomitě říci, že jsem na této škole strávil opravdu mnoho času a vzhledem k tomu, že jsem vždy nebyl vzorný student, a ne každé mé studijní úsilí skončilo oslavou, jsem nyní v očekávání napsat také částečně vědecké dílo, jehož téma jsem si sám vybral, a které je pro mne tudíž sympatické.

Když jsem se rozmýšlel, kterým směrem by se měl ubírat můj záměr a cíl, většina myšlenek byla směřována ke katedře veřejné správy, jelikož od doby nástupu na tento studijní obor, se mé studijní hodnoty zcela obměnily a mé studijní výsledky se začaly zlepšovat. Rozhodl jsem se tedy zůstat věrný plně svému zaměření, a z velkého počtu témat jsem nakonec vybral to, které se týkalo aktuální problematiky, a které bylo v rámci studijního plánu často vykládáno. Bylo tudíž možné získat všestranný rozbor od více zdrojů. Jako téma své práce jsem si vybral: „Působnost krajů ČR a jejich financování“.

Veřejná správa tedy byla pro mne zřejmá volba, jelikož se jedná o téma mně blízké, které jsem i sám chtěl podrobit hlubšímu zkoumání. Za cíl mé práce jsem si stanovil prohloubení mých znalostí v oblasti veřejné správy, prohloubení znalostí v legislativě týkající se této práce, dále zjištění mnohých informací o vyšších samosprávních celcích a v neposlední řadě zjistit souvislosti a návaznosti tohoto tématu k danému učivu. Rád bych zde aplikoval veškeré znalosti, které jsem během studia získal, a to v co možná nejodbornější a nejprehlednější formě. Svou práci budu logicky systematizovat, aby byla přehledná. Je nutné si definovat pár základních termínů, jako jsou právní normy, veřejná správa, vyšší územně samosprávné celky, působnost orgánů samosprávy a mnoho dalších. Neméně důležitá je i četnost daných zdrojů. Samozřejmostí je nedělat gramatické chyby. Důležité je i sledovat aktuální právní kodifikaci v platném znění. Se zadáním své práce jsem spokojen a téma je mi blízké.

1. Definice základních pojmů

1.1 Vstup do problematiky a základní terminologie

Na začátek každého odborného textu je třeba čtenáře poučit o základních pilířích daného tématu, vysvětlit základní principy pro získávání informací a následně správně pochopit text a osvětlit danou terminologii vztahující se k problému, dále definovat základní pojmy, které jsou nezbytné k celkovému pochopení problematiky a jejího vztahu k ostatním aspektům daného segmentu veřejné správy pro tento konkrétní případ. Začátek každé takové práce by tedy měl vycházet z terminologického úvodu, který nás s těmito termíny seznámí. Proto tedy začínám základními pojmy.

Vzhledem k tomu, že současný stav budu posuzovat i na základě platné právní úpravy je zde nezbytná znalost těchto právních předpisů. Proto si zde stručně nastíníme také základní termíny, jako je například právní norma, právní předpis, rozdíl mezi soukromým a veřejným právem, a z toho vycházející veřejnou správu. Po definování těchto obecných pojmů, je nezbytné postupně proniknout blíže k cíli práce, a to konkrétně se zaměřením na samosprávu, a ještě konkrétněji se zaměřením na vyšší samosprávné celky, což je již téměř jádro této bakalářské práce. Po získání těchto informací by měl být čtenář způsobilý k tomu, aby se v práci mohl velmi dobře orientovat a tudíž, aby čtení této práce vedlo k maximální efektivnosti. Samozřejmě zde bude nutné nastínit i několik právních předpisů dle platné právní úpravy, aby bylo možno dané informace kontrolovat, popřípadě, aby bylo možné si požadované znalosti dohledat se zpětnou vazbou. Vedle základní terminologie je tedy nutné mít i základní přehled v právních předpisech, které upravují danou problematiku, aby bylo zřejmé, jak byl zákon vykládán a jestli je tudíž práce v souladu s danou právní úpravou. Není to myšleno jako legálnost práce, pouze jestli práce vychází ze základních právních principů a znalosti podle nich aplikuje, tudíž jestli je možné informace chápat v právním slova smyslu.

Mimo základní terminologii a znalosti právních předpisů je páteří práce i odborná literatura, která je nezbytná pro ideologickou a teoretickou část práce. Tyto publikace nesou velmi originální a netradiční formu získávání vědeckých informací na bázi téměř beletrického zpracování pro mnohem lepší chápání. Ne všem studentům tento styl učení vyhovuje, přesto nelze popřít, že tyto publikace nejen obohacují slovní zásobu, ale jsou i zdrojem zlepšení verbálního projevu, ať už si to čtenář uvědomuje či nikoliv. Tyto

informace jsou zkrátka důležité natolik, že je není možné zanedbat. Kromě odborných publikací je velmi žádoucí, aby se práce opírala i o mediální zdroje informací, samozřejmě tedy o ty důvěryhodné. Různé deníky nebo mediální publikace daných vyšších územně samosprávných celků neboli krajů může vést k obohacení o důležitá fakta z daného regionu. Možností pro získávání informací je tedy mnoho, ale nyní se již budu věnovat základní terminologii.

Jako jeden z prvních důležitých termínů je právě pojem právní norma. Tento, pro mnohé velmi známý, termín je poměrně snadné definovat. Pro základní pochopení je nutné pochopit stručnou definici právní normy, a rozeznat rozdíl mezi právní normou a morální normou. Morální norma je obecně uznané pravidlo chování, které ovšem není přímo závazné, a není ani státem vynutitelné, zatímco právní norma má své specifické formální a materiální znaky, aby vůbec právní normou mohla být, tudíž aby mohla mít závaznost a vynutitelnost. Přesnější definici můžeme nalézt například v knize Aleše Černocho. Tuto tezi zde nyní budu citovat. „*Právní normy jsou obecně závazná pravidla lidského chování, stanovená (nebo uznaná) státem (popř. mezinárodním společenstvím států) a vynucovaná státní mocí, resp. od státu odvozenou veřejnou mocí (popř. mocí mezinárodních institucí). Je to druh norem, ve společnosti je řada norem X právní jsou asi tím nejdůležitějším normativním systémem, vztah práva a ostatních norm. systémů se vyvíjí/jel, v moderní společnosti se snižuje rozsah působení určitých mimoprávních systémů, např. sekularizace práva (v západním světě se právo oddělilo od církve), s tím pracuje iusnaturalismus, dnes se právní, morální a náboženské normy odlišují (nespadají pod jeden systém, ale jsou zde podobné rysy)*“¹.

Dle výše zmíněné teze je tedy evidentní, že jiné, než právní normy nemají jednu z formálních nebo materiálních stránek právní normy. Je tudíž zřejmé, že nemohou mít takovou právní váhu jako právní normy. Existuje tedy mnoho druhů norem, ale je třeba rozlišovat právě ty právní. Právní normy se slučují dále do právních předpisů, a v této podobě tvoří základ právního řádu ČR. Někdy se také o právních normách hovoří jako o elementárních částech právního systému. Každý systém právních norem slučujících se do právních předpisů tedy vytváří jistý soubor pravidel chování, která se zaměřují na určité problematiku. V tomto směru bylo zapotřebí definovat určitý systém, jakým se budou tvořit základní právní otázky. Právní normy musí být také obecné a srozumitelné, tudíž

¹ Teorie práva, 4. vydání, 2007, Plzeň, JUDr. Aleš Gerloch, definice právní normy, str. 28 – 38, IBSN 978-80-7380-023-9

i adresát právních norem musí být schopen z textu pochopit, co se od něj vlastně očekává. Dále tyto normy musí být řádně publikovány a musí být adresátům přístupné. Pro právní normy zákonné právní síly tedy platí, že musí být publikovány ve Sbírce zákonů. Například vyhlášky obcí musí být publikovány na úřední desce po dobu 15 dní. Poté teprve nabývají účinnosti.

Pokud se tedy bavíme o tvorbě základních právních odvětví, hovoříme hlavně o ústavních zákonech, zákonech a zákonných opatření senátu. Tudíž mluvíme o právních normách, které mají vyšší právní sílu. Mohou se sem řadit i ratifikované mezinárodní smlouvy například podle čl. 10 Ústavy ČR. Pro kontrolu si zde uvedeme příklad z úplného znění: „*Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva*“². Pro základní kodifikaci tedy začaly vznikat kromě mezinárodních smluv, Ústavy a Listiny také základní kodexy pro hlavní právní směry. Tyto kodexy se jinak nazývají zákoníky. Například Zákoník práce nebo nový občanský zákoník. Pro jiné velmi důležité segmenty práva kde nebylo možno přesně vytvořit kodex, se systematizovala určitá vazba mezi právními normami stejného charakteru a podobného obsahu. Typickým příkladem je pro nás klíčové správní právo, které nemá sice přesně vymezený kodex právních norem, přesto se jedná o ucelený systém, který se v poslední době velmi rozšiřuje. Pro nás je klíčový proto, že se jedná o hlavní kodifikaci, týkající se i veřejné správy, tudíž je pro naši práci důležitá. Bylo by ještě dobré zmínit, že se v drtivé většině budeme pohybovat v oblasti veřejného práva, kam správní právo patří.

1.2 Veřejné právo, veřejná správa a vyšší územně samosprávné celky

Nyní si tedy stručně definujeme některé pojmy, které jsou důležité pro lineární vazby a celkové pochopení vztahů daných termínů pro komplexnost práce. Ve stručnosti jsme si tedy vysvětlili, co je právní norma, jaký je rozdíl mezi právní normou a jinými normami, a také, jakým způsobem vznikají právní předpisy, které tvoří páteř právního řádu ČR. Další důležité základní členění právního odvětví je členění na právo soukromé a právo veřejné. Soukromé právo tvoří vznik, průběh a zánik právních vztahů mezi fyzickými a právními osobami, kde je rovné postavení subjektů. Klasickým soukromoprávním

² [Zakony.centrum.cz](http://zakony.centrum.cz), 2012, znění čl. 10 Ústavy, <http://zakony.centrum.cz/ustava-ceske-republiky/hlava-1>

vztahem je vztah mezi rodinnými příslušníky. Proto například rodinné právo je typickou soukromoprávní institucí. Ani na jedné straně tudíž nevystupuje orgán státní moci. Těchto teorií na rozdělení práva obecně na soukromé a veřejné je mnoho, ale rozepisovat je zde nebudu, protože by to nakonec působilo zmatek v celkovém sledu práce. Důležité je tedy vědět, že soukromé právo řeší právní vztahy mezi soukromoprávními subjekty bez účasti orgánu státní moci na straně jedné nebo na straně druhé. Ovšem mnohem důležitější je pro nás definice veřejného práva, kam zasahuje i oblast veřejné správy, a tudíž je pro práci klíčová v systematizovaném sledu.

Pro tuto definici by bylo opět záhodno použít odbornější definici, a poté na ni reagovat. „*Veřejné právo je souhrn právních norem, které vytvářejí určitý protipól vůči právu soukromému. Toto dělení pochází již z římského práva a je dodnes uznáváno. Netýká se ovšem jen práva objektivního, ale i subjektivních práv, lze proto také hovořit o „subjektivním veřejném právu“.* Hranice mezi veřejným a soukromým právem však není zcela zřetelná a často mohou vznikat spory o to, je-li určitý právní vztah veřejnoprávní nebo soukromoprávní. Charakteristickým znakem veřejného práva je, že právní vztahy jím upravené jsou asymetrické a nerovné (vrchnostenské), odpovídající vztahu stát – občan. Jde o právní nadřazenost orgánů veřejné moci, které mohou rozhodovat o subjektivních právech jiných právních subjektů, ovšem jen v rámci zákona (*secundum et intra legem*). Typickým veřejným právem je právo na sociální zabezpečení – sociální dávky může požadovat pouze fyzická osoba, jsou vypláceny ze státního rozpočtu a o jejich výši rozhoduje příslušný správní úřad ve správním řízení rozhodnutím, jež je správním aktem. Není-li občan s rozhodnutím správního úřadu spokojen, může požádat o jeho přezkoumání soud, který o jeho návrhu rozhodne ve správním soudnictví“.³ Je tedy zřejmé, že veřejné právo se tedy vztahuje na vztahy, kde figuruje orgán veřejné moci. I když z textu plyne, že občas je definice daného větvení práva na veřejné a soukromé, problematická. Pro veřejné právo je tedy také typické, že se zajímá o věci, které jsou ve veřejném zájmu.

S pojmem veřejné právo také souvisí pojem veřejná správa. Veřejnou správu v základním pojetí tvoří soubor institucí, které tvoří veřejnou správu a dále soubor činností, které jsou projevem veřejné správy, a tudíž se jedná o jejich činnosti, akty a jednání.

³ Iuridictum, 2012, definice veřejného práva,
http://iuridictum.pecina.cz/w/Ve%C5%99ejn%C3%A9_pr%C3%A1vo

Samozřejmě i pro definování veřejné správy by bylo vhodné použít nějakou odbornou definici. Veřejná správa by se tedy dala stručně definovat dle českého statistického úřadu jako: „*Orgány vykonávající veřejnou moc, čili státní správa a veřejná samospráva. Existuje však několik definic veřejné správy, které se liší vymezením jejich hranic. Metodika Eurostatu ESA 95 veřejnou správu definuje takto: veřejná správa je souhrnem činností resp. služeb poskytovaných organizacemi státní správy, územní samosprávy a dalšími veřejnoprávními institucemi. Podmínky pro zařazení instituce do veřejné správy jsou dvě: 1) kontrola, tzn. schopnost určovat obecnou politiku řízení organizace 2) netržní orientace – max. 49 % výrobních nákladů je pokryto tržbami (zbytek musí být financován z veřejných fondů)*“.⁴ Z definice vyplývá hned několik důležitých závěrů. Ačkoliv by se mohlo zdát, že Český statistický úřad není nejvhodnějším pramenem, opak je pravdou. Jedná se o oficiální stránky, které čerpají z velmi kvalitních pramenů.

Pro jistotu máme zde ještě jeden pramen, a to internetový server Kiks neboli kabinet informačních studií. „*Veřejná správa je správou veřejných záležitostí, která je uskutečňována ve veřejném zájmu, jakožto projev, resp. Součást výkonné moci. Vzhledem k tomu, že jde o organizovanou činnost, musí být svěřena určitému subjektu, který zaručuje, že bude vykonávána. Tímto subjektem je v první řadě stát a dále jiné subjekty, které k tomu byly státem zákonně zmocněny (např. veřejnoprávní korporace, veřejné fondy nebo veřejné podniky). Od subjektu je třeba odlišovat tzv. jednatele, tj. toho, kdo konkrétní činnost přímo vykonává (hovoří se o orgánu nebo úřadu). Veřejná správa je tvořena dvěma subsystém, a to státní správou a samosprávou. Vymezována bývá z hlediska obsahového (věcného), tedy s ohledem k činnostem, které vykonává (zajišťuje), a organizačního (institucionálního), které určuje, jakými orgány či úřady je vykonávána. Vzhledem k tomu, že pozitivní definice veřejné správy víceméně není možná, bývají obvykle formulovány tzv. negativní definice: správa je jimi vymezována jako okruh činností, které nejsou zákonodárstvím, soudnictvím ani vládou a které jsou vykonávány orgány, jež nejsou orgány moci zákonodárné, soudní ani vládní. Na rozdíl od správy soukromé platí, že orgány veřejné správy mohou svoji činnost vykonávat pouze na základě zákonů a v jejich mezích*“.⁵

⁴ Teorie práva, 4. vydání, 2007, Plzeň, JUDr. Aleš Gerloch, Csc, definice právní normy, str. 28 – 45, IBSN 978-80-7380-023-9

⁵ Kabinet informačních studií a knihovnictví, 2011, definice veřejné správy, http://kisk.phil.muni.cz/wiki/Ve%C5%99ejn%C3%A1_spr%C3%A1va

Ve stručnosti si tedy rozebereme nejdůležitější poznatky o veřejné správě. Je tedy nutné si v první řadě uvědomit, co tvoří veřejnou správu. Jedná se tedy o soubor institucí, vykonávající veřejnou správu a o soubor činností, kterými se veřejná správa provádí. Jedná se tedy ve stručnosti o věci veřejné vykonávané státním zaměstnancem a aplikovaných dle právních norem. Dále je velmi důležité si uvědomit základní členění veřejné správy, a to na státní správu a samosprávu.

1.3 Státní správa a samospráva

Již jsme si tedy zmínili, že veřejná správa se v hlavním členění dělí na státní správu a samosprávu. Státní správa je soubor institucí, na které stát přenesl jisté působnosti a pravomoci, a ty využívá k maximální prosperitě daného segmentu. Je třeba si uvědomit, že státní správa se dělí primárně na ústřední orgány, územní orgány, specializované orgány a ostatní orgány státní správy k tomu zmocněné. Opět je třeba zmínit, že orgány státní správy mohou činit pouze to, co jim zákon dovoluje. Ústředními orgány státní správy jsou v první řadě ministerstva. Územními orgány státní správy jsou takové instituce, které sice působí na určitém území, ale plní úkoly veřejné správy. Tudiž jejich pravomoc není omezena na území, kdežto působnost ano. Typickým zástupcem orgánu územní státní správy je obecní úřad. Mezi speciální orgány státní správy mohou patřit například finanční úřady. Mohli bychom o státní správě hovořit velmi zdlouhavě, ale tato bakalářská práce je orientovaná do oblasti samosprávy, proto bych tuto část poněkud zestručnil a uvedl zde pro příklad oficiální stránky ministerstva vnitra, kde je možné nalézt spoustu zajímavých informací o státní správě a mnohem více: „<http://www.mvcr.cz/>“⁶. Všeobecnou (politickou) státní správu v přenesené působnosti vykonávají například územní samosprávné celky prostřednictvím svých úřadů. Je tedy zřejmé, že státní správa není přímo nadřazená územní samosprávě, ale její instituce více méně provádí kontrolní činnosti v oblasti samosprávy, a i právní předpisy, vydávané orgány s legislativní iniciativou v oblasti státní správy mají vyšší právní sílu, než právní předpisy vydávané orgány samosprávy.

Stav současné samosprávy není příliš starý, vzhledem k častým změnám v orgánech veřejné správy. Stálý systém platí až od roku 2002, kdy byly zrušeny okresy jakožto orgány samosprávy. Od té doby tvoří orgány samosprávy pouze obce a kraje. Líbí se mi

⁶ Of. stránky Ministerstva vnitra, 2014, odkaz na informace o státní správě, <http://www.mvcr.cz/>

takto taxativně vymezená témata, protože se informace dobře hledají, a je menší riziko omylu. Samospráva je samozřejmě pro nás termín klíčový, proto si jej podrobně rozebereme. Základ samosprávy je totiž obsažen přímo v Ústavě České republiky. Konkrétně je právní základ obsažen v čl. 8, a to takto: „*Zaručuje se samospráva územních samosprávných celků*“⁷. Samospráva je tedy natolik důležitá, že má i svůj ústavní základ. Ten nekončí článkem 8, ale dále pokračuje v hlavě sedmé, která celá pojednává o územní samosprávě. Přesný taxativní výčet orgánů územní samosprávy nám definuje čl. 99 Ústavy, a to takto: „*Česká republika se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky, a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky*“⁸. Je tedy zcela evidentní, že okresy již neplní svou funkci administrativní, přesto plní funkci geografickou. Nemělo by se již tedy stávat, aby si někdo myslel, že okresy jsou stále orgány územní samosprávy, protože to tak již fakticky není. Jejich pravomoci byly přerozděleny na obce a kraje, a u některých obcí jim byla přidělena funkce obec s rozšířenou působností. Proto kdyby se někdo na vysoké škole učil o okresech, není to špatně, protože svou geografickou funkci stále plní, jen již nejsou součástí státní správy.

Ústava se tedy ve své sedmé hlavě podrobně věnuje územní samosprávě. Nerad bych zde citoval příliš mnoho zbytečných textů, přesto je pro nás Ústava základním pramenem, ne co do kvantity, nýbrž co do právní síly. Základním ustanovením Ústavy nesmí totiž odporovat žádný jiný právní předpis. Podle Ústavy je: „*Obec vždy součástí vyššího územního samosprávného celku*“⁹, což znamená, že mu je de facto podřízena. Dále jsou v hlavě sedmé Ústavy obsažena základní kritéria pro chod samosprávných celků, jako například, že samosprávné celky jsou spravovány zastupitelstvem, nebo že rušit vyšší samosprávné celky je možné pouze ústavním zákonem, ale nejde vše kopírovat či citovat, tudíž to pouze okrajově zmiňuji, protože je evidentní, že se tyto znalosti dají dohledat, viz níže citovaný zdroj, nehledě na to, že se jedná o základní informace o daném tématu.

Orgány územní samosprávy jsou tedy obce a kraje. Obce jsou základními jednotkami územní samosprávy. Je důležité zmínit, že to jsou veřejnoprávní korporace, které disponují vlastním majetkem a mohou s ním hospodařit. Mají své příjmy a výdaje. V základu jsou obce definovány v Ústavě v hlavě sedmé, dále je většina informací o zřízení obce, orgánech a o činnostech obce obsaženy v zákoně č. 128/2000 Sb., na který

⁷ [Zákony.centrum.cz](http://zakony.centrum.cz), 2012, znění čl. 8 Ústavy, <http://zakony.centrum.cz/ustava-ceske-republiky/hlava-1>

⁸ [Zákony.centrum.cz](http://zakony.centrum.cz), 2012, znění čl. 99 Ústavy, <http://zakony.centrum.cz/ustava-ceske-republiky/hlava-1>

⁹ [Zákony.centrum.cz](http://zakony.centrum.cz), 2012, znění čl. 100 Ústavy, <http://zakony.centrum.cz/ustava-ceske-republiky/hlava-1>

zde uvedu přímý odkaz, aby bylo možné veškeré informace dohledat, popřípadě, aby si mohl čtenář své znalosti ještě rozšířit, vzhledem k tomu, že zákon o obcích je velmi rozsáhlý: „*zákon č. 128/2000 Sb., o obcích*“¹⁰. V tomto zákoně jsou definovány všechny základní principy obcí. Kromě obcí sem patří již zmíněné kraje, které tvoří tzv. vyšší územně samosprávné celky. Obce tedy vždy spadají pod nějaký kraj. Trochu výjimečné postavení má hlavní město Praha, které tvoří vyšší územně samosprávný celek, přesto se neoznačuje pojmem kraj, ale již zmíněným pojmem hlavní město Praha. Je trochu provázána legalita a legitimita Města a vyššího samosprávného celku, tudíž byl pro tento subjekt vydán zákon, který měl charakterizovat postavení našeho hlavního města. Tento zákon se nazývá: „*Zákon č. 131/2000 Sb.*“¹¹ V tomto zákoně, na němž úplné a platné znění odkazují, nabízí velké množství cenných informací. Já zde nebudu složitě tuto problematiku rozepisovat, protože by za chvíli práce přesahovala vytyčený rámec, co se délky týče. Pro naši problematiku stačí, že hlavní město Praha má svou vlastní výsadní pozici, která je charakterizovaná ve výše zmíněném zákoně, tudíž snadno dohledatelná. Následně se tomu ještě budeme stručně věnovat v následující kapitole.

1.4 Vyšší územně samosprávné celky

Mezi vyšší územně samosprávné celky tedy patří 13 krajů a Hlavní město Praha. Je nutné si uvědomit, že základní územní členění bylo definováno zákonem č. 36/1960 Sb., o územním členění státu, nyní již v novelizovaném znění. Tento zákon však tvoří pouhý historický legislativní základ podřazený Ústavě ČR, ale stále se jedná o velmi důležitý právní pramen. Mladší, ovšem nadřazený ústavní zákon „*č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků*“¹², definuje základy výše zmíněné problematiky o postavení hlavního města Prahy z hlediska správního, ovšem podrobnější specifikaci obsahuje samozřejmě zákon o Hlavním městě Praze. Přesto považuji za důležité zmínit alespoň odkaz, aby bylo zřetelné, jaký je rozdíl mezi krajem a hlavním městem. Taxativně je tedy v oblasti vyšších samosprávných celků 14 subjektů. Výjimkou je tedy hlavní město Praha a Středočeský kraj, který má sídlo v Praze. Jinak platí, že zbývajících 12 subjektů má

¹⁰ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, 2012, úplné znění zákona o obcích, [http://www.zakonycr.cz/seznamy/128-2000-Sb-zakon-o-obcich-\(obecni-zrizeni\).html](http://www.zakonycr.cz/seznamy/128-2000-Sb-zakon-o-obcich-(obecni-zrizeni).html)

¹¹ Zákon č. 131/2000Sb., o Hlavním městě Praze, 2013, úplné znění zákona o Hlavním městě Praze, <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

¹² Zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků, 2012, úplné znění zákona, <http://www.uplnezneni.cz/zakon/347-1997-sb-o-vytvoreni-vyssich-uzemnich-samospravnych-celku-a-o-zmene-ustavniho-zakona-ceske-narodni-rady-c-11993-sb-ustava-ceske-republiky/>

sídlo ve svém krajském městě. Seznam krajů a krajských sídel je možné nalézt v zákoně č. 347/1997Sb. Posledním, pro nás velmi důležitým, právním předpisem je zákon o krajích, na který zde také přiložím odkaz, aby byl přístup k informacím komplexní. Poslední klíčový právní předpis je tedy zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, jinak se mu také říká krajské zřízení. Pozorný čtenář si jistě všiml podobnosti u zákonů: o hlavním městě Praze, obcích a krajích. Tyto 3 zákony totiž vznikly po rekodifikaci, která proběhla v roce 1999.

Nebudeme si zde vyjmenovávat jednotlivé kraje, protože to provedeme v další části práce, ale měli bychom si nastínit nějaké další pojmy, týkající se vyšších územně samosprávných celků. Jistě se každý čtenář někdy setkal například s pojmem NUTS. Toto geografické označení daného regionu si nyní stručně definujeme, abychom nedělali chyby v místní působnosti, a aby nebylo možné zaměňovat euroregiony za naše vyšší samosprávné celky. Klasifikaci NUTS zavedl Eurostat v roce 1988. Krátce si definujeme jak Eurostat, tak pojem NUTS, protože se často stává, že lidé pletou rozdělení NUTS 2, kterých je pouze 8, a bývají občas zaměňovány za kraje, které odpovídají ale NUTS 3 a jejich počet je nám dobře známé číslo 14. Dle zdroje níže zmíněného je tedy Eurostat: *„Eurostat je statistickým úřadem Evropské unie. Je organizační složkou Evropské komise na úrovni generálního ředitelství. Úkolem Eurostatu je předkládat harmonizovaná statistická data v rámci celé EU a zároveň poskytovat statistické srovnání regionů – NUTS“*¹³. Z textu tedy jasně vyplývá, že organizační orgán evropské unie vytvořil rozdělení členských zemí na regiony, které diferencoval podle velikosti, a z těchto regionů čerpá data a statistické údaje, které mohou později vylepšit efektivitu v různých segmentech řízení dané oblasti. Je třeba si také uvědomit, že ne všude jsou vyšší samosprávné celky pojmenovány jako kraje. Hned u sousedního Slovenska mají například zemi rozdělenou na župy. Název tedy není určující, ale princip zůstává zachován.

¹³ Wikipedia, 2013, definice Eurostat a NUTS, <http://cs.wikipedia.org/wiki/Eurostat>

2. Stručná definice jednotlivých krajů ČR

2.1 Hlavní město Praha a středočeský kraj

Ve své práci jsem se rozhodl začít s výjimkami, které jsou obsaženy v našich vyšších samosprávních celcích. Jedná se v první řadě o hlavní město Praha. Tento vyšší samosprávný celek si definujeme jako první. Prvotně je nutné si uvědomit, že Praha má poněkud složité postavení. Jednak vystupuje jako obec, jednak vystupuje jako kraj a v neposlední řadě je to statutární město rozdělené na městské části. Tuto základní problematiku nám definuje hned v prvním paragrafu zákon o hlavním městě Praze takto: „*Tento zákon upravuje postavení hlavního města Prahy jako hlavního města České republiky, kraje a obce a dále postavení městských částí*“. Dále je důležitý i odst. 2 § 1, který nám udává základní právní postavení města, a to takto: „*Hlavní město Praha je veřejnoprávní korporací, která má vlastní majetek, má vlastní příjmy vymezené tímto nebo zvláštním zákonem a hospodaří za podmínek stanovených tímto nebo zvláštním zákonem podle vlastního rozpočtu*“¹⁴. Z toho je patrné, že postavení hlavního města je v oblasti vyšších územně samosprávných celků nejkomplicovanější po administrativní stránce, i když probíhá na nejmenší ploše či území. Dále je tedy evidentní dle § 1 odst. 2, že hlavní město má právní subjektivitu, je to veřejnoprávní korporace, která může nakládat s vlastním majetkem, má určité příjmy a výdaje, a je rozdělena na městské části. V čele města stojí primátor, a v čele městských částí stojí starostové.

Hlavní město Praha je samozřejmě pro všechny stěžejní, vzhledem k tomu, že se jedná o hlavní město, ale je třeba si uvědomit, že legislativa je zde řízena zákonem č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze a nikoliv zákonem o krajích. Hlavní město Praha vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost vyplývající z těchto vztahů. Hlavní město Praha je samostatně spravováno zastupitelstvem města, jak je tomu i u jiných obcí. Dalšími orgány jsou rada hlavního města Prahy, primátor hlavního města Prahy, Magistrát hlavního města Prahy, zvláštní orgány hlavního města Prahy a městská policie hlavního města Prahy. Tudíž orgány vycházejí z klasického uspořádání obecní povahy, ale vzhledem k velkému počtu obyvatel na daném území jsou následně pravomoci rozděleny na různé další orgány, a navíc pomáhá i rozdělení města na městské části. Hlavní

¹⁴ Zákon č. 131/2000Sb., o hlavním městě Praze, 2013, 1. a 2. Odstavec §1, <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

cíl daného administrativního území je dle zákona č. 131/2000Sb., definován vcelku jasně a zřetelně, a to následovně: „*Hlavní město Praha a městské části pečují o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů; při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem vyjádřený v zákonech a jiných právních předpisech (dále jen "veřejný zájem")*“¹⁵. Je tedy evidentní, že jakožto veřejnoprávní korporace musí činit vše, co je možné, aby činnost hlavního města vedla k prosperitě daného území a k efektivitě dané administrativy.

Bylo by vhodné uvést také pár zajímavých informací. Praha je hlavním městem České republiky. Z toho vyplývá i její úloha přirozeného centra politiky, mezinárodních vztahů, vzdělávání, kultury a ekonomiky. V rámci EU je hlavní město Praha považováno za jedno z nejatraktivnějších historických evropských velkoměst. Od roku 1992 je právě její historické centrum zapsáno na seznamu kulturního dědictví UNESCO. Všechny tyto aspekty se odrážejí ve specifickém charakteru a postavení Prahy mezi ostatními regiony naší republiky. Praha má zhruba 1 250 000 obyvatel, což je rezolutně nejvíce ze všech měst. Má rozlohu zhruba 500 km² a je tudíž i největším městem v naší republice. Je sídlem mnoha důležitých orgánů a je rozhodně i klíčovým místem, co se kultury týče. Nemá cenu zde podrobně rozepisovat všem známá data, ale rovnou uvedu odkaz na oficiální internetové stránky hlavního města, kde si každý může v přehledném souhrnu najít to své. Stránky mají adresu: „<http://www.praha.eu/jnp/cz/home/index.html>“¹⁶. Zde je opravdu možné nalézt široké spektrum informací, které by mohli leckoho zajímat. Je důležité zmínit, že hlavní město je mimo jiné centrum obchodu, turismu ale i vzdělání. Nejznámější studijní institucí je Univerzita Karlova.

Středočeský kraj je druhou a poslední výjimkou v našich vyšších územně samosprávných celcích, a to z toho důvodu, že jeho sídlo není na území středočeského kraje, ale nachází se v hlavním městě Praze. Není to zase až tak zvláštní vzhledem k faktu, že se území středočeského kraje rozprostírá kolem hlavního města. Zákon „č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků nám ve své první části a v druhém bodě definuje, že: *Na území České republiky se vytvářejí tyto vyšší územně samosprávné*

¹⁵ Zákon č. 131/2000Sb., o hlavním městě Praze, 2013, 2. odstavec §2, <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

¹⁶ Ofici. stránky hlavního města Prahy, 2014, <http://www.praha.eu/jnp/cz/home/index.html>

celky: 2. Středočeský kraj se sídlem v Praze¹⁷. Je tedy zřejmé, že kromě zániku okresů v roce 2002, zůstaly základní principy zachovány. Dále si vyjmenujeme ve stručnosti orgány středočeského kraje, které jsou definovány v zákoně o krajích a které si již příště určovat nebudeme, protože ostatní kraje mají stejné složení orgánů jako středočeský kraj, uvádíme je zde proto, aby bylo zcela zřejmé, jaké rozdíly v organizačních složkách jsou mezi hlavním městem Praha a ostatními kraji. Orgány kraje jsou tedy dle zákona o krajích definovány takto: „Kraj je samostatně spravován zastupitelstvem kraje (dále jen "zastupitelstvo"); dalšími orgány kraje jsou rada kraje (dále jen "rada"), hejtman kraje (dále jen "hejtman") a krajský úřad. Orgánem kraje je též zvláštní orgán kraje (dále jen "zvláštní orgán") zřízený podle zákona“¹⁸. Je dobré znovu zmínit, že stejně tak jako obce nebo hlavní město jsou kraje veřejnoprávní korporace, které mají své příjmy a výdaje definované zákonem a mohou nakládat se svým majetkem. Mají tedy právní subjektivitu. Konkrétní druhy příjmů a výdajů obcí, ale i krajů je možné nalézt v zákoně č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Uvedu zde odkaz na úplné znění zákona, aby si každý čtenář mohl najít důležité informace, ale v pozdější části práce se tím ještě budeme zabývat. Odkaz uvádím zde: „<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-250>“¹⁹.

Nyní si ještě stručně definujeme Středočeský kraj z pohledu základních dat. „Středočeský kraj je územně správní jednotka České republiky, která vznikla 1. července 1960 na základě zákona č. 36/1960 Sb., „o územním členění státu“ ze dne 11. dubna 1960. Od 1. ledna 2000 vznikl a souběžně existuje na základě ústavního zákona č. 347/1997 Sb. také samosprávný celek se stejným názvem i územím. Středočeský kraj a Praha jsou jediné dva samosprávné kraje, jejichž území je shodné jako u dříve vzniklých územně-správních krajů²⁰“. V tomto kraji žije zhruba 1 280 000 obyvatel a jeho rozloha činí zhruba 11 000 km². Praha i Středočeský kraj jsou významné oblasti, kde je téměř nejvyšší podíl nezaměstnanosti a dále je zde téměř největší podíl volných míst. Významnou měrou se podílejí na HDP a jsou tak trochu centrem republiky nejen z ekonomického hlediska. Velmi užitečný zdroj pro čtenáře bude internetový zdroj, který udává spousty

¹⁷ Zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků, 2012, úplné znění zákona, <http://www.uplnezneni.cz/zakon/347-1997-sb-o-vytvoreni-vyssich-uzemnich-samospravnych-celku-a-o-zmene-ustavniho-zakona-ceske-narodni-rady-c-11993-sb-ustava-ceske-republiky/>

¹⁸ Zákon č. 129/2000Sb., o krajích, 2008, definice orgánů kraje, <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-129>

¹⁹ Zákon č. 250/2000Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, 2009, úplné znění zákona, <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-250>

²⁰ Wikipedia, 2013, definice Středočeského kraje, http://cs.wikipedia.org/wiki/St%C5%99edo%C4%8Desk%C3%BD_kraj

zajímavých informací o všech vyšších územně samosprávných celcích. Pro veřejné blaho ji zde budu sdílet: „<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/charakteristika-stredoceskeho-kraje-2229.html>“²¹. Na této stránce můžete najít informace nejen o krajích, ale daný odkaz je směřován tak, aby bylo možné okamžitě najít data potřebná k této práci, nebo která se této práci týkají. Jinak je možno nalézt další velmi důležité informace. Mezi hlavní sídla střeďočekského kraje patří bývalá okresní města jako například: Beroun, Kladno a Rakovník. V dnešní době se velmi rozvíjejí města položená blízko Prahy jako například Hostivice nebo Rudná. Střeďočekský kraj je tedy ve zkratce kromě Prahy centrální oblastí České republiky, která se rozkládá okolo hlavního města a nabízí velmi výhodné podmínky pro pracovní příležitosti a pro zlepšení finanční situace. Na druhou stranu nepatří mezi nejatraktivnější lokality co se fauny a flóry týče. Naopak je zde poměrně velké množství vodních toků. „*Úzká vazba s hlavním městem a hustá dopravní síť činí polohu kraje mimořádně výhodnou. Kraj je pro Prahu významným zdrojem pracovních sil, doplňuje pražský průmysl, zásobuje Prahu potravinami, poskytuje Praze svůj rekreační potenciál*“²². Na zde zmíněném odkazu je možné nalézt téměř neomezené množství informací o daném kraji a to ve všech spektrech. Pro obohacení znalostí každého čtenáře zde tento odkaz uvádím níže.

2.2 Plzeňský kraj

Plzeňský kraj se rozkládá jihozápadně od hlavního města a je dalším velmi důležitým vyšším územně samosprávným celkem se sídlem ve statutárním městě Plzni. V kraji žije zhruba 572 000 obyvatel a jeho rozloha činí asi 7560 km². Základní informace o kraji je možné nalézt přímo na oficiálních stránkách Plzeňského kraje: „*Plzeňský kraj se rozprostírá na jihozápadě České republiky. Sousedí na severozápadě s Karlovarským, na severu s Ústeckým, na severovýchodě se Střeďočekským a na východě s Jihočekským krajem. Nejdelsí hranici má na jihozápadě se SRN (Bavorskem). Velmi výhodná je poloha regionu mezi hlavním městem Prahou a zeměmi západní Evropy. Svou rozlohou je Plzeňský kraj třetím největším krajem v České republice, avšak počtem obyvatel se řadí na deváté místo. Na celkovém počtu obyvatel České republiky se podílí 5,4%.*

²¹ Bussinesinfo.cz, 2014, základní informace k jednotlivým krajům, <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/charakteristika-stredoceskeho-kraje-2229.html>

²² Oficiál. Stránky Střeďočekského kraje, 2014, charakteristika Střeďočekského kraje, <http://www.kr-stredocesky.cz/portal/stredocesky-kraj/informace-o-kraji/>

*Po Jihočeském kraji je druhým nejřidčeji zalidněným krajem v České republice*²³. Je tedy zřejmé, že základními údaji příliš nevybočuje z průměru v České republice, ale má poměrně strategickou polohu, která spočívá v blízkosti k hlavnímu městu i v blízkosti k hranicím se západní stranou Evropy. Plzeňský kraj je dále významný i v oblasti průmyslu. Nejvýznamnější roli hraje průmysl potravinářský a strojírenský. Je veřejně známé, že v Plzni se nachází hned několik pivovarů a jejich vůně se městem často rozplývá. Sám tuto zkušenost mohu potvrdit. Dále je zde pobočka Škoda auto, která se ovšem zabývá užitkovými vozy a nečiní tudíž mladoboleslavské pobočce takovou konkurenci. Stále se ovšem jedná o velkou firmu s velkými obraty. Základní data se dají nalézt například i na Wikipedii, kde se nemusíme bát chybných údajů: „*K nejvýznamnějším nerostným surovinám Plzeňského kraje patří kaolin používaný k výrobě porcelánu. Jeden z rozsáhlých povrchových lomů se nachází u Kaznějova. Dříve se zde těžilo uhlí a uran*“²⁴. Podstatnou část kraje vyplňuje Plzeňská pahorkatina, částečně sem zasahují i Brdy ze Středočeského kraje. Částečně do kraje ze západu zasahují i horní útvary Český les a Šumava.

Plzeňský kraj patří mezi průměrně ekonomicky rozvinuté kraje v ČR, na tvorbě HDP České republiky se podílí cca 5,5%. V podílu tvorby HDP na obyvatele zaujímá v porovnání s ostatními kraji páté místo, a to především díky vysoké ekonomické výkonnosti města Plzně, která dle odhadů vytváří téměř dvě třetiny celkového HDP Plzeňského kraje. V Plzeňském kraji působí dvě vysoké školy, Západočeská univerzita a Lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze. Obě vysoké školy svou kvalitou a zaměřením vyučovaných oborů přitahují studenty nejen z Plzeňska, ale i z jiných regionů ČR a zahraničí. Město Plzeň je zároveň významným dopravním uzlem mezi západem a východem Evropy.

2.3 Karlovarský a Ústecký kraj

Karlovarský a Ústecký kraj tvoří společně region severozápad podle geografického členění na regiony NUTS II. Je tedy zřejmé, že jsou si oblasti blízké, dokonce i jejich

²³ Oficiál. Stránky Plzeňského kraje, 2014, charakteristika Plzeňského kraje, <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/kategorie/plzensky-kraj>

²⁴ Wikipedia.cz, 2014, charakteristika Plzeňského kraje, http://cs.wikipedia.org/wiki/Plze%C5%88sk%C3%BD_kraj

členitost a základní společné rysy jsou podobné. Severozápad je typický nejen hornatým členěním daného území, ale i jinými zajímavostmi, jako jsou architektonické skvosty a lázeňská oblast známá také jako lázeňský trojúhelník.

Karlovarský kraj je velmi zajímavý nejen svou strukturou povrchu. Například z turistického portálu kraje je možné získat základní informace: „*Jeho rozloha je 3314 km², což činí 4,25% rozlohy České republiky. Z plochy kraje je 43,1 % pokryto lesy. Karlovarský kraj je především proslulý svým lázeňstvím. Na území kraje se nachází nejen naše nejznámější lázně Karlovy Vary, ale i Mariánské Lázně, Františkovy Lázně, Lázně Kynžvart a Jáchymov. Největším zvláště chráněným územím je Chráněná krajinná oblast Slavkovský les. Z přírodních zdrojů je možné pokládat za nejdůležitější zásoby hnědé uhlí, keramických jílu, menší ložiska kovových rud a zbytků smolince, rozhodující jsou zejména zdroje minerálních a léčivých vod*“²⁵.

Jedná se o nejzápadněji položený kraj naší republiky, který obsahuje i Ašský výběžek, kde se nachází nejznámější západně položené město Aš. Ve skutečnosti je ovšem nejzápadněji položená obec Trojmezí, která ovšem není tolik známá. V příhraničních oblastech se nacházejí málo obydlené oblasti, kde je možné nalézt spousty přírodních krás. Infrastruktura je zde ovšem velmi slabá, proto jsou oblasti vhodné pro náročnější turistiku. Severněji položené Krušné hory jsou centrem horské turistiky, kde je nejvyšším bodem Klínovec, který leží 1244 m nad mořem. Kraj má sídlo v krajském městě Karlovy Vary, které je hlavním kulturním a vzdělávacím centrem v dané oblasti. V dnešní době je město obýváno silnou ruskojazyčnou menšinou. Karlovy Vary jsou také statutárním městem, tudíž je rozděleno statutem města na městské části. Ve městě je velké množství kaplí, kostelů, rozhleden a jedná se o krásné architektonické památky. Bohužel v tomto kraji nejsou prozatím žádné památky UNESCO. Co se týče vzdělání, je centrem krajské město Karlovy Vary, kde je velké množství středních škol a jsou zde 3 vysoké školy, další vysoká škola je v Chebu. Karlovarský kraj má sice menší hustotu zalidnění, ale o to více přírodních úkazů a atraktivit.

²⁵ Turistický portál Karlovarského kraje, 2009, základní údaje o Karlovarském kraji, <http://cestovani.kr-karlovarsky.cz/cz/Stranky/default.aspx>

Ústecký kraj leží severovýchodně od kraje Karlovarského a přímo na něj navazuje. Ústecký kraj představuje asi 7 % území ČR, rozkládá se převážně na území Krušnohorské subprovincie. V pánvi pod Krušnými horami vyrostl stratovulkán Doupovských hor a desítky malých sopek pronikalo celou linií Podkrušnohoří. Sídlem ústeckého kraje je Ústí nad Labem, které je krajským městem a zároveň statutárním městem. Základní informace o kraji jsem chtěl čerpat z oficiálních stránek kraje ovšem, jejich struktura mi přišla nešťastná, proto jsem použil záložní zdroj, který pro základní charakteristiku musí být dostačující. Stručně si ze zdroje zmíníme: „*Hranici s Německem tvoří z větší části hřeben Krušných hor, které pokračují do Karlovarského kraje. Nejvyšší bod kraje se nachází v 1225 m n. m. na jihovýchodním svahu hory Klínovec, jejíž vrchol o nadmořské výšce 1244 m n. m. se již nachází na území Karlovarského kraje. Na severní hranici přechází pásmo hor v Labské pískovce s unikátními skalními městy. Ve vnitrozemí vyniká sopečné České středohoří s nejvyšším vrcholem Milešovkou. Místo, kde Labe u Hřenska opouští české území, je naopak nejnižším bodem republiky (113 m n. m.)*“.²⁶ Je možné si všimnout, že i zde byl zmíněn Klínovec jako nejvyšší bod, leží totiž na hranici mezi kraji. Kromě horských oblastí je i Hřensko nezapomenutelným zážitkem a krásným přírodním útvarem.

Je zajímavé, že Ústecký kraj má jednu z největších hustot zalidnění. Je tedy hustě osídlen na rozdíl od kraje Karlovarského. Severské oblasti byly vždy důležité pro průmysl a v důsledku ústupu těžkého průmyslu a vlivem rekultivace prostředí, bylo nutno hromadně řešit profesní restrukturalizaci. Nyní se již kraj snaží těžit hlavně z lehčího odvětví průmyslu, například těžba hnědého uhlí, která je na rozdíl od těžby černého uhlí povrchová, ale pro krajinu je to stále velká zátěž. Z dalších větších sídel si můžeme uvést například města: Děčín, Most, Teplice a další. Co se týče vzdělání, je zde několik vysokých škol a to například v Děčíně, Ústí nad Labem a Mostě. Kraj je zvláštní také tím, že hojně využívá vodní dopravu, mimo jiné, po Labi. Vzhledem k četnému osídlení je zde hustá i železniční síť a infrastruktura je obecně na lepší úrovni, než například v Karlovarském kraji. Sever Ústeckého kraje je bohužel stále zužován větší mírou nezaměstnanosti a to až k 13%. Taková míra nezaměstnanosti, je pro kraj stručně řečeno ztrátová, co se hospodářství týče.

²⁶ Wikipedia.cz, 2012, charakteristika Ústeckého kraje, http://cs.wikipedia.org/wiki/Ústecký_kraj

2.4 Liberecký a Královehradecký kraj

Liberecký i Královehradecký kraj jsou součástí severozápadního regionu. Liberecký kraj je rozložen hlavně na území Českého masivu a je znám tím, že se jedná o nejmenší kraj v České republice, jeho rozloha zaujímá asi jen 4% území. Sídlem Libereckého kraje je krajské a statutární město Liberec. Toto město je dokonce páté největší v republice, a je zde i velký počet obyvatel. V Liberci je mnoho památek včetně Liberecké radnice. Toto město je centrem kultury a vzdělání v kraji, jelikož se více obdobně velkých měst v kraji nenalézá. Vyjma například České Lípy nebo Jablonce nad Nisou. Největší množství škol je právě v Liberci a v Jablonci nad Nisou. V kraji je průměrná nezaměstnanost okolo 10 %, tudíž se drží v lehkém nadprůměru, ale například Jablonecko je oblast s nízkou nezaměstnaností. Je zde poměrně rozvinuta infrastruktura, hlavní prim zde hraje železniční síť. Oblast byla dříve také známá svou průmyslovou výrobou, ale i zde je dnes kladen důraz na co nejmenší dopad průmyslu na životní prostředí. Poslední dobou čím dál více důležitou roli hraje zemědělství v oblasti obilovin. Průmysl je zde však stále pilíř hospodářství, hlavně pak průmysl strojní, potravinářský a sklářský. *„Bohatá kulturně historická tradice Libereckého kraje se odráží ve velkém množství stavebních a historických památek. V návaznosti na tradici skla a bižuterie této oblasti, se turistům nabízí Sklářská muzea v Novém Boru, Kamenickém Šenově a Železném Brodu“.*²⁷ Je tedy zřejmé, že průmysl tu hraje stále svou důležitou roli.

Chloubou Libereckého kraje jsou bezesporu rozhledny, kterých bylo na poměrně malém prostoru vybudováno opravdu hodně. Mezi nejznámější patří Bramberk, Černá Studnice, Královka či nedávno znovuotevřená rozhledna na vrchu Smrk. Krajinu obohacují mnohé přírodní útvary a krásy včetně několika vodních ploch, nejznámější je asi Máchovo jezero. Ze zajímavostí je zde možné nalézt v Liberci Aquapark Babylon, televizní vysílač Ještěd, černá studnice rozhledny Jablonecka nebo například zřícenina hradu Trosky. Na území kraje se nacházejí také Jizerské hory, takže i horské sporty a turistika jsou zde oblíbené. Částečně sem zasahují i Krkonoše se svým nejvyšším bodem Kotel přes 1400 m.n.m. nacházejícím se v Libereckém kraji.

²⁷ Virtualtravel.cz, 2014, definice Libereckého kraje, <http://www.virtualtravel.cz/liberecky-kraj.html>

Královehradecký kraj leží v severozápadní části Čech. Hranici kraje tvoří z více než jedné třetiny státní hranice s Polskem. Se sousedními Libereckým a Pardubickým krajem tvoří oblast Severovýchod, která patří mezi tři největší oblasti v republice, jak rozlohou, tak počtem obyvatel. Krajská metropole Hradec Králové je od hlavního města Prahy vzdálená 112 km, tvoří hlavní sídlo Královehradeckého kraje a je městem krajským a zároveň městem statutárním. Základní informace o kraji je možné nalézt na oficiálních stránkách kraje, které jsou velmi kvalitně zpracované, na rozdíl od kraje Libereckého. Stručnou definici horopisu definují takto: „*Na severu a severovýchodě se rozkládají pohoří Krkonoše a Orlické hory, které na jihu a jihozápadě přecházejí do úrodné Polabské nížiny. Obě pohoří od sebe odděluje Broumovský výběžek, geologicky i horopisně pestrý, který byl kdysi plochou pánví mezi dvěma pohořími a kde příroda vytvořila rozsáhlá skalní města. Jsou to Teplické a Adršpašské skály, Broumovské stěny, Křížový vrch a Ostaš. Tato oblast patří mezi nejvydatnější a nejkvalitnější zásobárny pitné vody v České republice. Významnou část území tvoří krkonošské a orlické podhůří. Hlavními vodními toky jsou Labe a jeho přítoky Orlice a Metuje. Téměř celé území kraje náleží do povodí Labe, jen okrajová část Broumovského výběžku k povodí Odry. Nejvyšším vrcholem kraje je Sněžka (1 602 m n. m.) v Krkonoších, která je zároveň nejvyšší horou České republiky*“²⁸. Tento kraj je svou členitostí velmi rozmanitý a jsou zde k vidění jak rozsáhlé horské oblasti hlavně v Krkonoších, tak úrodné nížiny. V kraji se nalézají i skalní města jako například Adršpašské skály, jejichž nejznámější skalní útvary „Starosta a Starostová“ zdobí etiketu jedné značky minerální vody.

Rozlohou 4 759 km² zaujímá Královehradecký kraj šest procent rozlohy České republiky a řadí se na 9. místo v pořadí krajů. Je pátým krajem s nejvyšším podílem zemědělské půdy i orné, podíl lesních pozemků je 8. nejvyšší. K 31. 12. 2011 představovala zemědělská půda 58 % celkové rozlohy kraje, podíl orné půdy činil 40% a lesy pokrývaly území z 31 %. Na území se nacházejí Krkonošský národní park v okrese Trutnov (5,2 % rozlohy kraje), tři chráněné krajinné oblasti (14,5 % rozlohy kraje) a 111 maloplošných chráněných oblastí (1,3 % rozlohy kraje). Mezi chráněné krajinné oblasti patří Broumovsko, Český ráj a Orlické hory. V kraji žije zhruba 550 000 obyvatel. Dále je možné z oficiálních stránek kraje vyzjistit i základní hospodářskou situaci, která je definována takto: „*Královehradecký kraj lze charakterizovat jako zemědělsko-průmyslový*

²⁸ Oficiální stránky Královehradeckého kraje, 2008, stručná charakteristika Královehradeckého kraje, <http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/kraj-volene-organy/kralovehradecky-kraj/statisticke-udaje-108/>

s bohatě rozvinutým cestovním ruchem. Průmysl je soustředěn do velkých měst, intenzivní zemědělství do oblasti Polabí. Největší koncentrací cestovního ruchu v České republice se vyznačují Krkonoše. Národní park Krkonoše zasahuje na území kraje dvěma třetinami své výměry a nacházejí se zde nejcennější lokality parku. Na tvorbě hrubého domácího produktu v České republice se kraj v roce 2011 podílel pouze 4,5 %, v přepočtu na 1 obyvatele dosáhl 86,2 % republikového průměru a byl mezi kraji na 6. pozici.²⁹ Je tedy zřejmé, že co se týče hrubého domácího produktu, tak Královehradecký kraj se nachází zhruba v průměru, ale naopak co se týče cestovního ruchu, je to jedna z nejoblíbenějších lokalit.

2.5 Pardubický kraj

Pardubický kraj je posledním krajem z oblasti Severovýchod. Správním centrem Pardubického kraje je krajské a statutární město Pardubice. Sídlní struktura kraje dominuje převaha středně velkých a menších obcí a měst. Pardubický kraj má podobný ráz jako zbylé dva kraje v této oblasti, je zde méně horských útvarů, ale i turismus zde hraje svoji roli. Pro kompletnost informací mi jako výborným zdrojem sloužil Regionální informační servis. V tomto se můžeme dozvědět například: „*Rekreačními oblastmi jsou Sečská přehrada, podhůří Orlických hor, CHKO Železné hory a CHKO Žďárské vrchy. Kulturním centrem je i Litomyšl s městskou památkovou rezervací (zámecký areál je zapsán do seznamu UNESCO). Léčebné lázně napomáhající při léčbě nemocí pohybového ústrojí se nacházejí přímo v centru městečka Lázně Bohdaneč*“³⁰. Je tedy zřejmé, že i zde se horské oblasti nacházejí, ale již nehrají takový prim, jako například v Královehradeckém kraji. Ačkoliv se zde nenalézá žádný národní park, je zde přesto několik chráněných krajinných oblastí, kde například v Litomyšli je také památka UNESCO. V kraji je rozdílná kvalita životního prostředí. Nejméně postižená území patří do oblasti podhůří a vrchoviny. Naopak nejvíce poškozené životní prostředí je v územích s koncentrovaným osídlením a průmyslem.

²⁹ Oficiální stránky Královehradeckého kraje, 2008, stručná charakteristika Královehradeckého kraje, <http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/kraj-volene-organy/kralovehradecky-kraj/statisticke-udaje-108/>

³⁰ Regionální informační systém, 2014, charakteristika Pardubického kraje, <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/pardubicky-kraj/regionalni-informace/o-kraji/>

Stejně tak je v kraji obsažen i průmysl a zemědělství. „*Hospodářsky nejvýznamnějším územím je úrodný pás podél toku Labe - Polabí. Další části kraje vystupují do Železných hor a okrajů Českomoravské vrchoviny a na severovýchodě do Orlických hor a skupiny Králického Sněžníku. Výškové zonalitě odpovídá i klima a kvalita půd. Surovinová základna je poměrně chudá. Tvoří ji především vápence v oblasti Železných hor, kvalitní stavební kámen (Skutečsko) a štěrkopísky. Kraj lze označit jako průmyslově-zemědělský. Významné postavení má chemický průmysl, včetně rafinérií, všeobecné strojírenství, textilní, oděvní, kožedělní průmysl a výroba optických přístrojů. V zemědělství je zaměstnán nadprůměrný počet pracovníků. Je soustředěno především do úrodné Polabské nížiny. Největším městem s rozvinutým průmyslem jsou Pardubice, jejichž střed je památkovou rezervací. Ostatní města jsou menší - Chrudim v západní části a Ústí nad Orlicí ve východní části, Česká Třebová, významná železniční křižovatka a Svitavy³¹. Je tedy zřejmé, že Pardubický kraj nemá příliš velkou surovinovou základnu, přesto je zde zastoupena. Průmysl a cestovní ruch tvoří hlavní složku příjmů kraje. Nejvýznamnější je určitě průmysl chemický. Pardubický kraj má rozlohu přes 4500 km² a žije zde přes 515 000 obyvatel, což znamená, že svou velikostí i počtem obyvatel zhruba průměrný.*

2.6 Olomoucký a Moravskoslezský kraj

Olomoucký a Moravskoslezský kraj společně tvoří oblast Severomoravský kraj. Olomoucký kraj vznikl stejně jako ostatní kraje na základě zákona o vzniku vyšších územně samosprávných celků, což již bylo výše řečeno, ale raději to v průběhu práce připomínám. Sídlem Olomouckého kraje je krajské a statutární město Olomouc, které je jedním z největších měst v České republice, kde žije přes 100 000 obyvatel, ale svojí rozlohou i počtem obyvatel odpovídá zhruba Hradci Králové. Sídlní struktura kraje je značně diferenciovaná, pro území Hané je typická převaha větších venkovských sídel. V horském reliéfu okresů Šumperk a Jeseník je sídlní struktura rozdrobena do malých sídel. „*Olomoucký kraj se vyznačuje výškovými a klimatickými rozdíly, což se odráží i v hospodářském významu jeho dvou odlišných částí. Sever kraje vyplňuje především horské pásmo Jeseníků s chudými půdami, drsnějším a vlhčím podnebím. Jižní část kraje - území okresů Olomouc, Prostějov a Přerov je převážně nížinná a úrodností půd (kvalitní*

³¹ Regionální informační systém, 2014, charakteristika Pardubického kraje, <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/pardubicky-kraj/regionalni-informace/o-kraji/>

černozemě) i příhodnými klimatickými podmínkami patří k nejúrodnějším částem republiky. Je to území Moravské brány a Hornomoravského úvalu (Haná), které vytvářejí od dávných dob dopravní koridor mezi jihem a severem Evropy, kterým procházejí významné dopravní tahy - dálniční síť, rychlostní komunikace, vysokorychlostní železniční koridor s důležitým železničním uzlem v Přerově³². Je tedy důležité si uvědomit, že v Olomouckém kraji jsou velké rozdíly mezi severní hornatou částí a jižní sídelní částí, kde je také velký počet větších obcí a měst, a kam je také směřováno zemědělství společně s průmyslem, kdežto horské oblasti jsou typické spíše pro cestovní ruch. Surovinová základna kraje je chudá. Těží se pouze stavební suroviny - vápenec na Šumperku a dekorační kámen na Jesenicku.

Kvalitní půdy a příhodné klimatické podmínky v oblasti Hané umožňují pěstovat sladovnický ječmen, pšenici, cukrovku. Významné je rovněž ovocnářství a pěstování zeleniny. V podhorských a horských oblastech převládají méně náročné plodiny - len a pastviny. Průmyslová výroba navazuje na zemědělskou výrobu - cukrovary, sladovny, konzervárny atd. Silně zastoupeno je dále strojírenství a oděvní průmysl. Svahy a hřebeny Jeseníků vytvářejí vyhledávanou oblast rekreace a turistiky. Centrální Jeseník má povahu chráněné krajinné oblasti. V Olomouckém kraji se nachází i chráněná krajinná oblast Litovelské Pomoraví s výbornými předpoklady pro cykloturistiku. Celostátní význam má mimo jiné i lázeňství, které je spojeno s rozvojem cestovního ruchu. Jedná se například o klimatické lázně Jeseník, Lipová - Lázně, Slatinice, Teplice nad Bečvou, Velké Losiny, Bludov.

Moravskoslezský kraj je nejvýchodněji položený kraj v České republice, který je velmi diferencovaný v rámci svého území. Sídlem tohoto kraje je Ostrava, kde také žije téměř čtvrtina obyvatelstva, počítáme-li i přilehlé oblasti. V kraji najdeme místa s velkou hustotou zalidnění, jako je například Ostrava nebo Karviná, ale zároveň se zde nacházejí oblasti s minimálním zalidněním, jako je například Bruntál. Co se týče administrativního členění kraje, tak je to stejné, jako s ostatními kraji. Definitivní podobu získal po poslední územní změně v roce 2005. Další informace je možné nalézt na oficiálních stránkách kraje: „*kraj má rozlohu 5 427 km² a skládá se z celkem 6 dřívějších okresů (od západu Bruntál, Opava, Nový Jičín, Ostrava-město, Karviná a Frýdek-Místek) a území 22 obcí s rozšířenou*

³² Regionální informační systém, 2014, charakteristika Olomouckého kraje, <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/olomoucky-kraj/regionalni-informace/o-kraji/>

působností. V kraji se nachází celkem 300 obcí, z toho 5 statutárních měst, 35 měst a 3 městyse. Stav obyvatelstva regionu dne 31. 3. 2010 byl 1 247 373 obyvatel, což je nejvíce mezi kraji v České republice³³. Z informací vyplývá, že Moravskoslezský kraj je nejlidnatějším krajem v České republice a zároveň je zřejmé, že je poměrně hustě sídelně osídlen, i když obsahuje oblasti, kde se nachází minimum obcí a sídel. Tento kraj je zajímavý, i co se týče horopisného popisu. Nachází se zde pohoří Hrubý a Nízký Jeseník, které jsou oblíbenou turistickou destinací a dále Moravskoslezské Beskydy. Střední část kraje vyplňuje z velké části Ostravská pánev.

I surovinová základna je zde poměrně rozmanitá, podrobné informace jsem čerpal z Regionálního informačního systému: „Hlavním bohatstvím kraje jsou zásoby kvalitního černého uhlí, které zasahují až do podhůří Beskyd. Jsou zde i zásoby kvalitního vápence a sádrovců a menší ložiska zemního plynu. V hospodářství výrazně dominuje průmysl. Výrazný podíl má stále těžba uhlí a energetický a hutní průmysl, i když tato odvětví se restrukturalizují a utlumují. Dále je zde významný průmysl chemický, farmaceutický a potravinářský“³⁴. Je tedy zřejmé, že Moravskoslezský kraj je poměrně bohatý na suroviny a hlavní prim zde hrají ložiska černého uhlí a vápence. Průmysl hraje mnohem důležitější roli než zemědělství, které se vyskytuje pouze v nížinných oblastech kraje a netvoří hlavní podíl hospodářství. Pěstují se zde hlavně obilniny a v horských oblastech je i poměrně časté pastevectví. Je třeba zmínit, že vzhledem k životnímu prostředí, se jedná o jeden z nejzatíženějších krajů, proto se neapeluje na útlum průmyslu. V kraji se nachází například CHKO Poodří a CHKO Beskydy.

2.7 Zlínský a Jihomoravský kraj

Zlínský kraj se nachází na východě České republiky hned pod krajem Moravskoslezským a Olomouckým. Hlavním sídlem tohoto kraje je krajské a statutární město Zlín, které je zároveň i centrem vzdělání a kultury. V Kroměříži se nachází například jedna z 12 památek UNESCO, tudíž i Kroměříž je velmi známé sídlo Zlínského kraje. Sídelní struktura je soustředěna hlavně do nížinných oblastí, kde jsou úrodnější půdy

³³ Oficiál. Stránky Moravskoslezského kraje, 2014, definice Moravskoslezského kraje, http://o-kraji.kr-moravskoslezsky.cz/geograficke_informace.html

³⁴ Regionální informační systém, 2014, charakteristika Moravskoslezského kraje, <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/moravskoslezsky-kraj/regionalni-informace/o-kraji/>

a jsou zde lepší podmínky pro život. I v tomto kraji jsou značně rozdílné podmínky, a to vzhledem k rozdílu mezi horskými oblastmi nížinnými oblastmi. V tomto se například podobá Moravskoslezskému kraji. Kraj má členitý, převážně kopcovitý charakter, tvořený hlavně pahorkatinami a vrchovinami. Nacházejí se zde i dvě CHKO, na které narazíme při zkoumání oficiálních internetových stránek Zlínského kraje: „*Nacházejí se zde dvě chráněné krajinné oblasti: Beskydy a Bílé Karpaty. Největším a nejvýznamnějším vodním tokem je řeka Morava, do které se vlévá většina toků protékajících územím*“³⁵. Zlínský kraj je velmi hustě zalesněný a většinu jeho výměry tvoří zemědělské půdy a lesy. Zemědělství je primárně soustředěno do nížinných oblastí, kde se pěstují obilniny, brambory, ale i vinná réva, která je typická pro moravské oblasti. Na regionálním informačním servisu a oficiálních stránkách Zlínského kraje je shodně definován i průmysl: „*Nejvýznamnější podniky jsou v průmyslu gumárenském, všeobecném strojírenství, textilním, oděvním a kožedělném průmyslu a elektrotechnice*“³⁶.

V kraji žije zhruba 589 000 obyvatel, což se blíží zhruba k průměru mezi kraji. Zlínský kraj je oblíbenou turistickou oblastí a jeho atraktivita vyplývá z množství kulturních, přírodních a historických památek. Na stránkách Zlínského kraje dokonce tuto oblast definují jako jedinečnou, vzhledem k tomu, že se zde nacházejí horské oblasti, je zde populární zahradní architektura, lázeňství, ale i vinařské oblasti. Je zde i řada církevních památek. Zlínsko bývalo v minulosti považováno za ekonomicky silnou oblast s velkou koncentrací silných průmyslových podniků hlavně v oblasti gumárenství, strojírenství nebo potravinářství. Vzhledem k útlumu průmyslu ale oblast řeší, jakým způsobem nahradit zisk z těchto průmyslových oblastí. Z nerostného bohatství je oblast známá hlavně nalezišti stavebních materiálů, prim zde hrají štěrkopísky.

Jihomoravský kraj se nachází na západ od Zlínského kraje, a jeho hlavním správním centrem je Brno, které je druhé největší město v České republice. Brno je krajským a zároveň statutárním městem. Brno je hlavním centrem hlavně vzdělání, nachází se zde například Masarykova univerzita, a rovněž je i centrem kulturním. V Brně žije téměř třetina obyvatel kraje, která činí téměř 400 000 obyvatel. Ve městě probíhá řada veletrhů, které mají dlouholetou tradici, a kam se sjíždí statisíce lidí každý rok.

³⁵ Oficiální stránky Zlínského kraje, 2013, definice Zlínského kraje, <http://www.kr-zlinsky.cz/o-kraji-cl-17.html>

³⁶ Regionální informační systém, 2014, charakteristika Zlínského kraje, Regionální informační systém, 2014, charakteristika

Jihomoravský kraj se rozkládá na rozhraní Českomoravské vrchoviny a Karpatské soustavy a postupně k východu se terén snižuje až k nejúrodnějším oblastem naší republiky, kterými jsou Dyjskosvratecko a Dolnomoravský úval. Na oficiálních stránkách kraje je možné najít i odůvodnění, proč je Jihomoravský kraj výhodně položen, pomineme-li zmíněný fakt úrodných oblastí: „Výhodou kraje je vynikající dopravní dostupnost a strategická poloha na křižovatce transevropských silničních a železničních dálkových tras, které jsou důležitými tepnami spojujícími západní Evropu s východní a severní s jižní. Letiště Brno - Tuřany se v počtu odbavených cestujících a zboží dlouhodobě pohybuje na druhém místě mezi letišti v ČR“³⁷. Z toho je tedy patrné, že i poloha Jihomoravského kraje je tedy velmi výhodná.

Jihomoravský kraj určitě patří mezi kraje s velkým ekonomickým potenciálem. Kraj je typický pro podporu nových technologií, ať už jde o počítačovou techniku, telekomunikace nebo obdobné obory a v posledních letech docházelo ke stoupání počtu podnikatelských subjektů v dané oblasti, které se o tzv. „Hi – Tech“ zajímají a investují do nich nemalé peníze. K vysoké míře inteligence obyvatel tohoto kraje přispívá nemalou měrou výborný systém vysokého školství. Co se týče kulturního a památkového bohatství, jedná se o nadprůměrný region. Úrodné černozemě, hnědozemě a teplé klima v obou Úvalech vytvářejí výborné podmínky pro zemědělství. Jako jedna z mála oblastí je úrodná i pro méně náročné ovoce, vinnou révu a jiné náročnější plodiny. I co se týče přírodních památek, je zde zastoupeno mnoho subjektů. Na Regionálním informačním systému je možné je stručně citovat: „CHKO a Národní park Podyjí je situován mezi Znojmem a Vranovem nad Dyjí při státní hranici se sousedním Rakouskem. NP Podyjí je rozlohou nejmenším národním parkem v ČR - 63 km², plocha jeho ochranného pásma činí 29 km². K 1. 1. 2000 byl vyhlášen Národní park Thayatal i na pravém rakouském břehu Dyje, čímž vzniklo jedinečné bilaterální území evropského významu“³⁸. Kromě těchto nejznámějších oblastí by bylo třeba ještě zmínit CHKO Moravský kras nebo CHKO Pálava, kde je zároveň i jedna z nejkvalitnějších vinic u nás. Další z chráněných krajinných oblastí CHKO Bílé Karpaty byla v roce 1996 také zařazena do sítě biosférických rezervací UNESCO. V Brně se také nachází památka UNESCO a to konkrétně Vila Tugendhat. O kraji by se dalo dlouze psát, ale práce by pak ztratila na celistvosti.

³⁷ Oficiální stránky Jihomoravského kraje, 2014, definice Jihomoravského kraje, <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=27204&TypeID=2>

³⁸ Regionální informační systém, 2014, charakteristika pomoravského kraje, <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/jihomoravsky-kraj/regionalni-informace/o-kraji/>

2.8 Kraj Vysočina a Jihočeský kraj

Kraj Vysočina je poměrně zvláštním krajem. Nenajdeme zde zvláštní správní členění, ale jeho způsob osídlení se krajně odchyluje od běžného normálu. Správním centrem kraje je krajské a statutární město Jihlava. Ta je centrem nejen správním, ale i kulturním. Výjimečnost kraje spočívá v husté síti malých obcí, které jsou všude po kraji a typickou obcí Vysočiny je obec okolo 500 obyvatel, tudíž opravdu malá. Kraj Vysočina je tudíž tvořen poslední oblastí, kde je infrastruktura spíše zastaralejší, a to i co se týče dopravního spojení. Většina území se rozkládá na Českomoravské vrchovině. Kraj Vysočina se rozkládá na ploše 6 796 km² a žije zde okolo 513 000 obyvatel. Svou zvláštnost, co se týče sídelního rozvrstvení, uvádí kraj i na svých oficiálních stránkách: „Přírodní podmínky rozptýlily obyvatele Vysočiny do více než tisíce sídel, která jsou propojena hustou sítí silnic. Pro Vysočinu jsou charakteristické malé vesnice nepřilíh vzdálené od místního centra, jímž bývá klidné malé město se třemi až deseti tisíci obyvatel. Pouze ve čtyřech městech žije více než dvacet tisíc obyvatel, krajské město Jihlava dosahuje počtu padesáti tisíc. S rostoucí životní úrovní a mobilitou obyvatel lze čekat, že toto uspořádání bude výhodou“³⁹. Surovinová základna kraje je chudá. Největší význam má těžba dekoračního kamene, stavebního kamene a cihlářských hlín.

Vzhledem k vyšší nadmořské výšce a poměrně nepříznivým teplotám je oblast zemědělsky slabší a pěstují se zde hlavně obilniny, brambory. Zato průmysl je zde poměrně rozšířen, seznam odvětví průmyslu je možné nalézt například na Regionálním informačním systému: „Průmyslová výroba má pestrou odvětvovou strukturu. Dominantní je strojírenství a kovodělný průmysl. V rámci kraje je dále více zastoupen průmysl textilní - zpracování lnu a odvětví mající vazby na místní surovinovou základnu - kamenický a zemědělskou výrobu – potravinářský“⁴⁰. Kousek od Třebíče se zde také nachází jaderná elektrárna Dukovany, která vyrábí pětinu elektrické energie pro Českou republiku. Na území kraje jsou vyhlášeny dvě chráněné krajinné oblasti. CHKO Železné hory a CHKO Žďárské vrchy. Na území kraje se nachází i město Telč, které je zapsáno do seznamu světových památek UNESCO.

³⁹ Oficiál. stránky Kraje Vysočina, 2009, definice Kraje Vysočina, <http://www.kr-vysocina.cz/vitejte-na-vysocine/d-4000086/p1=1205>

⁴⁰ Regionální informační systém, 2014, charakteristika Kraje Vysočina, <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/kraj-vysocina/regionalni-informace/o-kraji/>

Jihočeský kraj je poslední vyšší územně samosprávný celek, který zde ještě nebyl stručně definován. Po Středočeském kraji je to druhý největší kraj rozlohou, jeho výměra je asi 10 000 km² a žije zde zhruba 637 000 obyvatel, což je lehký nadprůměr. Správním centrem města je krajské a statutární město České Budějovice. Tato metropole jižních Čech je centrem vzdělání a kultury, zároveň je i hlavním dopravním uzlem. Nachází se zde například Jihočeská univerzita. Zajímavostí je také největší čtvercové náměstí v České republice o rozloze 1,7 ha. Jihočeský kraj je geograficky poměrně uzavřeným celkem, jehož jádro tvoří Jihočeská kotlina s Českobudějovickou a Třeboňskou pánví, které jsou položené kolem 400 m n. m s řadou rybníků. Téměř jednu třetinu kraje kryjí lesy. Kraj není příliš bohatý na nerostné suroviny, převažuje těžba stavebních materiálů, jsou například štěrkopísky, stavební kameny nebo cihlářské hlíny.

Průmyslová situace je poněkud složitější, raději budu citovat z Regionálního informačního systému: „*V kraji převažuje zpracovatelský průmysl - výroba potravin, nápojů, dopravních prostředků, strojů a zařízení, textil a oděvy. Největší a nejvíce diskutovanou stavbou je jaderná elektrárna Temelín. I přes výstavbu mnoha podniků patří kraj k nejméně průmyslovým oblastem v České republice*“⁴¹. Je tedy zřejmé, že i přes mnoho oblastí průmyslu je kraj spíše slabší, co se průmyslové výroby týče. Zemědělství je zaměřeno hlavně na obiloviny, olejninu, brambory. Pro tuto oblast je také typický chov ryb, který zde má mnohaletou tradici. Je třeba také zmínit, že i kvalita životního prostředí je zde velmi nadprůměrná, například i cestovní ruch je zde na vzestupu. Další krásy budu opět citovat z RIS: „*CHKO Šumava a Národní park Šumava (vyhlášen r. 1991 - největší v ČR a v Evropě) je zařazena do světové sítě biosférických rezervací v rámci programu Člověk a biosféra (MAB) UNESCO a patří mezi nejnavštěvovanější oblasti republiky. Také další CHKO-Třeboňsko, Blanský les a Novohradské hory jsou přitažlivé svým čistým ovzduším a málo zalidněnou krajinou. Významným krajinným prvkem jsou nejenom rybníky (největší Rožmberský), ale i přehrady vltavské kaskády, kde největší je Orlická přehrada a nejdelší Lipno*“. Je tedy zřejmé, že tato oblast je jedna z nejvíce přitažlivých turistických destinací.

⁴¹ Regionální informační systém, 2014, charakteristika Jihočeského kraje, <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/jihocesky-kraj/regionalni-informace/o-kraji/>

3. Pojem působnost a jeho vztah ke krajům ČR

3. 1 Definování pojmu působnost v samosprávě

Pojem působnost je velmi složitý a často aplikovaný pojem ve veřejné správě. Mnohokrát může být zaměňován s pojmem pravomoc, ale oba pojmy znamenají něco trochu jiného. Pravomoc většinou charakterizuje určité možnosti postupu v rámci působnosti. Působnost tedy většinou stanovuje, na jak širokou výseč z celku se dá aplikovat pravomoc. Lépe se dá definice pochopit tak, že působnost je právní institut, který odpovídá na otázku, co se na koho vztahuje. Pravomoc a působnost spolu tvoří tak zvanou kompetenci. Otázka působnosti je jedna z nejsložitějších právních otázek. Nahlíží se na ni jak z hmotněprávního hlediska, tak z procesního hlediska. Lepší tedy bude, abychom si zde definovali nejen tyto dva pojmy, ale abychom si uvědomili současné administrativní členění státu, které bylo nastíněno v prvním bodě této práce, a také bychom se měli podrobněji seznámit se zákony, které tuto problematiku upravují. Řeč bude o zákonech o krajích, obcích a hlavním městě Praze. Tyto zákony totiž prezentují formu rozdělení a jsou výsledky aplikace právních norem, konkrétně zákona č. 36/1960 Sb. o územním členění státu a zákon č. 347/1997 o vytvoření vyšších územně samosprávných celků. Posledním důležitým milníkem byl rok 2002, kdy byly zrušeny okresy a podoba členění našeho státu již zůstala takřka nezměněna.

Subjekty samosprávy jsou tedy, jak již víme obce a kraje. Ty mají nějakou míru působnosti, to znamená nějaké limity a zároveň mají pravomoci, což jsou státem delegované možnosti jednání v rámci dané působnosti. Tato kompetence tedy kromě územního rozdělení deleguje i rozsah těchto pravomocí, které jsou pro řízení daného regionu velmi důležité. Většinou jsme se setkávaly s pojmem působnost v souladu s teorií práva a s působností právních norem. I co se týče subjektů samosprávy, obdobně by se dala vysvětlit tak, aby to bylo lépe pochopitelné i pro právní laiky. Působnost jako taková se v základním hmotněprávním měřítku rozděluje na časovou, místní, osobní a věcnou.

Časová působnost je vcelku jednoduše definovatelná ve vztahu k subjektům samosprávy. Ve skutečnosti je tato působnost daná platnou právní úpravou, která definuje počet subjektů a podmínky jejího vzniku. Prakticky se jedná o časovou působnost na dobu

neurčitou. Své pravomoci mohou proto tyto subjekty vykonávat do té doby, dokud je k tomu opravňuje legislativa a ve chvíli, kdy by došlo ke změně legislativy, která by měla vliv na změnu počtu subjektů, časová působnost zde zaniká. Definice je poněkud složitější na pochopení, uvedu tedy příklad. Pokud se obec sloučí s jinou obcí, která převezme veškeré náležitosti obce menší, zaniká tím působnost i časová, vzhledem k tomu, že obec již nebude existovat.

Místní působnost jinak nazývaná také prostorová nám ve zkratce definuje prostor, na kterém je možné uplatňovat pravomoci, které byly subjektu veřejné správy propůjčeny od státu. Odborněji řečeno prostorová působnost vychází z teritoriální působnosti orgánů veřejné moci, tudíž je stanoveno zákonem určité správní centrum, od kterého se odvíjí zákonem stanovené území, na kterém konkrétní subjekt provádí úkony samosprávy. Jedná se tedy o určitý prostor či region, a pravomoci tedy mohou být aplikovány pouze v tomto prostoru. Pozor na orgány státní správy vykonávající samosprávnou činnost. O těchto jsme již také hovořili v první části této práce.

Osobní působnost je definována obyvateli, kteří žijí na vyčleněném území, která je definována prostorovou působností. Například závaznost podzákonných právních norem v rámci určitého času a prostoru platí pro subjekty nacházející se na tomto území v daném čase. Z textu tedy vyplývá, že tyto působnosti se prolínají, tvoří logický základ věci a základní principy, jak by mohl samosprávný orgán fungovat na základě stanovení základních pilířů a pravidel. Osobní působnost v demokratickém právním státě musí respektovat zásadu rovnosti před zákonem. V rámci osobní působnosti je i možnost stanovit imunitu a exempce (a vymezit jejich rozsah) pro určité skupiny právních subjektů.

Věcná působnost je definována hlavně jako vymezení předmětu právní úpravy. Je to tedy delegování dané působnosti vzhledem k určitému právnímu institutu. S tímto souvisí právě pojem kompetence. Věcná působnost, musí být vždy stejně, jako zbylé druhy působnosti, přesně delegována zákonem. Je třeba upozornit, že orgány veřejné správy mohou činit pouze to, co jim zákon dovoluje.

3.2 Působnost kraje samostatná a přenesená

Pokud bychom hledali pojem působnost například v zákoně č. 129/2000 Sb. O krajích, tak bychom se častěji sešli s pojmem působnost kraje samostatná a přenesená. Pokud bychom se bavili konkrétně o **působnosti samostatné**, jedná se o výkon samosprávy samosprávným orgánem na vyhrazeném, zákonem delegovaném území, v určitou dobu, kdy platí platná legislativa a pro občany, kteří žijí v daném regionu. Je to jednoduše řečeno vlastní správa. Zákon ji stručně definuje takto: „*Kraj spravuje své záležitosti samostatně (dále jen "samostatná působnost"). Státní orgány mohou do samostatné působnosti zasahovat, jen vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem, který stanoví zákon. Rozsah samostatné působnosti může být též omezen zákonem*“⁴². Je tedy zřejmé, že se jedná hlavně o úkony vlastní správy. Poměrně hezkou definici obou působností má na svém portfoliu Jihočeský kraj, kde na jeho oficiálních stránkách je možné tyto definice nalézt. Stručně tedy cituji: „*je oprávnění kraje spravovat vlastními rozhodnutími věcech týkajících se dispozic s jeho majetkem a jeho správy, rozpočtu kraje, rozvoje kraje, spolupráce kraje s obcemi, ostatními kraji, jinými právníckými a fyzickými osobami a územními samosprávnými celky jiných států a úpravy práv povinností právníckých a fyzických osob na území kraje obecně závaznými vyhláškami*“⁴³.

Vedle toho tedy stojí pojem **působnost kraje přenesená**. Pod tímto pojmem si můžeme představit výkon státní správy v rámci samosprávného orgánu, který je zákonem oprávněn takovou správu provádět. Typickými subjekty státní správy v rámci samosprávného orgánu jsou obecní úřady. Ty provádějí činnosti státní správy, přesto se jedná o sídla samosprávných orgánů. Ne všechny činnosti obecních úřadů jsou samozřejmě předmětem státní správy. Tam spadají hlavně data o občanech, které stát zpracovává pro celkovou evidenci. Ostatní úkony týkající se pouze občanů daného regionu, a které navenek vycházejí hlavně pro blaho daného kraje nebo obce, jsou spíše úkony samosprávy. Poněkud hůře pochopitelnou definici osvětlí opět stručná charakteristika působnosti kraje přenesené dle zákona o krajích: „*Státní správu, jejíž výkon byl zákonem svěřen orgánům kraje, vykonávají orgány kraje jako svou přenesenou působnost (§ 29 a 30). Kraj je při výkonu státní správy správním obvodem. Kraj je povinen zabezpečit výkon přenesené*

⁴² Zákonyprolidi.cz, 2014, úplné znění zákona o krajích, <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-129>

⁴³ Oficiál. stránky Jihočeského kraje, 2011, Definice samostatné působnosti kraje, http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par%5Bid_v%5D=1082&par%5Blang%5D=CS

*působnosti. Kraj při výkonu samostatné působnosti a přenesené působnosti chrání veřejný zájem*⁴⁴. Dále se zákon zmiňuje o tom, že jsou kraje povinny zajišťovat výkon finanční kontroly. Tato rozpočtová pravidla jsou obsahem dalšího zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, který bude velmi důležitý pro další část této práce, a to konkrétně pro financování krajů. Procesní část tvoří pravomoc a příslušnost, ale budu se raději držet tématu působnosti, jinak by byla práce příliš obsáhlá. Ještě pro větší rozhled odcituji stručnou definici přenesené působnosti dle oficiálních stránek Jihočeského kraje: „*je oprávnění orgánů kraje vykonávat státní správu ve správním obvodu kraje v rozsahu stanoveném zákonem. Při výkonu státní správy v přenesené působnosti kraj rozhoduje o právech a povinnostech právnických a fyzických osob a v dalších věcech upravených zákony a jinými právními předpisy, příp. usneseními vlády a směrnicemi ústředních správních úřadů vydanými nebo přijatými na základě zákona*“⁴⁵. Na závěr je nutné konstatovat, jakým způsobem se dá primárně určit působnost samostatná a přenesená. Na to zná odpověď opět zákon o krajích: „*Pokud zvláštní zákon upravuje působnost krajů a nestanoví, že jde o přenesenou působnost, platí, že jde vždy o činnosti patřící do samostatné působnosti krajů*“⁴⁶. I působnost samostatná a přenesená podléhají kontrole. Způsob kontroly je dále definován v zákoně o krajích.

3.3 Zásada personality a teritoriality

Je třeba si zde i stručně popsat dva pojmy týkající se příslušnosti k určitému území či regionu. Většinou se tyto pojmy užívají v celostátním měřítku, musíme si ovšem uvědomit, že i občané pobývající například v jiné zemi, jsou stále příslušní ke svému regionu, kde mají trvalý pobyt. Tyto instituty vycházejí hlavně z mezinárodního práva. Při **zásadě personality** je tedy zřejmé, že příslušníci například Plzeňského kraje jsou jimi i na území jiného státu. Musí se tedy i tam chovat nejen v souladu s místní platnou první úpravou, ale musí se taktéž chovat v souladu s platnou právní úpravou své země. Toto téma je spíše okrajové, slouží jen ke komplexnímu pochopení problematiky působnosti.

⁴⁴ [Zakonyprolidi.cz](http://www.zakonyprolidi.cz), 2014, úplné znění zákona o krajích, <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-129>

⁴⁵ Oficiál. stránky Jihočeského kraje, 2011, Definice přenesené působnosti kraje, http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par%5Bid_v%5D=1082&par%5Blang%5D=CS

⁴⁶ Zákon č. 129/2000Sb., o krajích, 2008, určení působnosti kraje, <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-129>

Zásada teritoriality je pro vnitrostátní právo důležitější, vzhledem k tomu, že se jedná o příslušníky cizí země na našem území. Například vietnamský občan s bydlištěm v Plzeňském kraji je povinen dodržovat platnou právní úpravu nejen celostátní, ale i daného kraje, a to i v tom případě, že se nejedná o občana České republiky. Kolizní situace mezi těmito dvěma zásadami řeší mezinárodní smlouvy. Obvyklé ovšem je, že mezinárodní právní norma má vyšší právní sílu, než právní norma vnitrostátní. Samozřejmě by mohl někdo namítat, že je nemožné se seznámit okamžitě s platnou právní úpravou cizího státu. To ovšem není pravda. Obecně platí zásada: „Neznalost zákona neomlouvá“, tudíž každý je povinen se seznámit s platnou právní úpravou, a to i podzákonnou právní úpravou daného kraje či obce. Pokud není cizinec schopen sám se seznámit s platnou právní úpravou, je možné mu toto zprostředkovat. Nejsnadnější by bylo zajít si na ambasádu své země, a tam by byli jistě schopni veškeré právní přepisy, které by byli nezbytné pro snadné soužití poskytnout.

4. Financování krajů České republiky

4.1 Základní pojmy vztahující se k financování krajů ČR

Tato problematika je velmi složitá na komplexní pochopení, proto se budu snažit postupovat co nejvíce systematicky, aby byla práce stále celistvá. Je nutné si nejdříve uvědomit, že kraje ČR mají své určité závazky, je zde manipulováno s velkými částkami, s velkým objemem peněz a zároveň je zde velká zodpovědnost. Na úvod si tedy definujeme co je kraj podle zákona o krajích. Ačkoliv byla již tato informace v této práci zmíněna, pro kontrolu to zde uvedu ještě jednou. Kraj je veřejnoprávní korporací, která má vlastní majetek, vlastní příjmy vymezené zákonem a hospodaří za podmínek stanovených zákonem podle vlastního rozpočtu. Kraj vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících⁴⁷. Z toho tedy jasně vyplývá, že kraj jakožto veřejnoprávní korporace musí mít jednak nějaký zdroj příjmů a zároveň i výdaje, které se umořují právě z příjmů kraje. Zde je důležité uvést, že stále častěji kraje využívají technik hospodaření, které využívají úspěšné podnikatelské subjekty. O tomto ale podrobněji až v další části práce. Zákon o krajích nám ovšem přesně nedefinuje, jakým způsobem kraje získávají své příjmy, ani co tvoří výdaje kraje.

⁴⁷ Zákon č. 129/2000Sb., o krajích, 2008, definice právního postavení kraje, <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-129>

4.2 Základní legislativa týkající se financování krajů ČR

Základem pro určení problematiky je v tomto případě legislativa, a tudíž je nutné se podrobně seznámit se zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Jak je již z označení zákona patrné, jedná se o další důležitý díl legislativy, který vyšel po změně legislativy po roce 1999, stejně jako například zákon o krajích. Paragraf 17 - 23 zákona o krajích definuje stručně hospodaření kraje. Jedná se spíše o obecné formulace, které konkrétně nezavazují adresáty, přesto jim ukládá nějakou obecnou povinnost. Pro lepší představu zde budu citovat §17: „*Majetek kraje musí být využíván účelně a hospodárně v souladu s jeho zájmy a úkoly vyplývajícími ze zákonem vymezené působnosti. Kraj je povinen pečovat o zachování a rozvoj svého majetku. Kraj vede účetnictví podle zákona o účetnictví*“⁴⁸. Fakticky z toho vyplývá, že je kraj povinen spravovat majetek produktivním způsobem, a vést o tom náležitou evidenci ve formě účetnictví. I zde probíhá kontrola ze strany orgánů státní správy. Zajímavé je například, že s nadbytečným majetkem by se mělo zacházet tak, aby nebyl kontraproduktivní. V praxi jsme mohli například vidět, jak nedávno Ministerstvo vnitra prodávalo své přesloužilé vozy na internetových aukcích na aukčním portálu, kde se vydražily za poměrně vysoké ceny, i když některé z nich neměli ani servisní technickou kontrolu. Zde je možné spatřit efektivní využití přebytečného majetku.

Stále více se dostáváme k tomu, že kraj funguje velmi podobně jako podnikatelský subjekt, kterým vlastně je. Jen je rozdíl mezi správou soukromého subjektu a státního subjektu. Zde je třeba si uvědomit, že paradoxně stále častěji stát čerpá moderní způsoby nakládání s majetkem od velkých firem, kdežto o několik desetiletí zpětně tomu bylo spíše naopak. Vyjma základních tezí se v zákoně o krajích dále objevují informace o tom, že kraj nesmí ručit za závazky fyzických a právnických osob. I zde jsou však výjimky taxativně uvedeny přímo v Zákoně o krajích, kde můžeme dále zjistit, že: „*Kraj je povinen chránit svůj majetek před neoprávněnými zásahy a včas uplatňovat právo na náhradu škody a právo na vydání bezdůvodného obohacení. Kraj je povinen trvale sledovat, zda dlužníci včas a řádně plní své závazky a zabezpečit, aby nedošlo k promlčení nebo zániku práv z těchto závazků vyplývajících*“⁴⁹. Kraj tedy musí dohlížet i na závazkové právo vztahující se k jeho kompetenci. Pokud by chtěl kraj změnit právní statut jakékoliv nemovité věci, je

⁴⁸ Zákon č. 129/2000Sb., o krajích, 2008, hospodaření kraje, <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-129>

⁴⁹ Zákon č. 129/2000Sb., o krajích, 2008, hospodaření kraje, <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-129>

před tím povinen vyvěsit tuto skutečnost nejméně 30 dní před jejím učiněním na úřední desce, aby se mohli možní zájemci se stavem věcí seznámit, a na základě toho učinit nabídky. Toto je obsaženo v zákoně o krajích v § 18. Primární kontrolu provádí Ministerstvo financí, ale může částečně přenést svou kompetenci například na finanční úřad dle § 20 stále stejného zákona. Důležitým bodem je i sestavování rozpočtu a závěrečného účtu. Zde budu přímo citovat § 22: „*Sestavování rozpočtu a závěrečného účtu kraje a hospodaření s prostředky tohoto rozpočtu se řídí zvláštním zákonem*“⁵⁰. Zvláštní zákon tedy definuje přesnější informace. Není asi velkým překvapením, že tento zákon je právě výše zmiňovaný Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

4.3 Zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

V tomto právním předpise můžeme najít nejdůležitější informace ohledně hospodaření krajů a obcí, tedy informace o hospodaření subjektů samosprávy. Základní definici zákona č. 250/2000Sb., zde budu citovat dle § 1, protože nemá cenu krkolomně vymýšlet definici, která by nepřímou odpovídala realitě: „*Tento zákon upravuje tvorbu, postavení, obsah a funkce rozpočtů územních samosprávných celků, jimiž jsou obce a kraje a stanoví pravidla hospodaření s finančními prostředky územních samosprávných celků. Upravuje také zřizování nebo zakládání právnických osob územních samosprávných celků*“⁵¹. Jak je vidno, zákon je poměrně obsáhlý a nebude možné se mu věnovat v celé jeho délce, proto opět vybereme vybrané pasáže a rozebereme zde příjmy a výdaje krajů, dále zmíněné nástroje finančního hospodaření, rozpočtový výhled a v neposlední řadě nastíníme rozpočtový proces.

Ještě jednou si tedy zmíníme nástroje finančního hospodaření, kterými jsou roční rozpočet a rozpočtový výhled. Rozpočet územního rozpočtu se zpravidla vypočítává za rok, který je shodný s kalendářním rokem. Tento rozpočet se řídí rozpočtovým výhledem, viz § 4: „*Při zpracování ročního rozpočtu se vychází z rozpočtového výhledu*“⁵². Pokud by došlo ke kladnému zůstatku finančních prostředků pro daný rok, převádí se tyto finanční prostředky do dalšího rozpočtového roku. Schodek se musí krýt

⁵⁰ Zákon č. 129/2000Sb., o krajích, 2008, hospodaření kraje, <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-129>

⁵¹ Zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, 2009, Hospodaření krajů ČR, <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-250>

⁵² Zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, 2009, Hospodaření krajů ČR, <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-250>

z finančních prostředků z minulých let nebo z návratných zdrojů. Dle § 5 je dále možné zřizovat peněžní fondy, a to jednak pro účel, ale i bez účelu. Pokud by tedy kraj měl pochybnost ohledně vyváženosti rozpočtu, může zřídit peněžní fond, který by případný schodek kryl. V praxi je to však mnohem obtížnější a většina krajů se potýká s nedostatkem financí. Obsahem rozpočtu jsou příjmy a výdaje kraje. Je tedy zřejmé, že schodek je negativní výsledek hospodaření. Dochází tím ke ztrátě. V § 6 se dále zmiňuje o podnikatelských činnostech krajů: „*Podnikatelská činnost územního samosprávného celku nebo svazku obcí se sleduje mimo rozpočtové příjmy a výdaje. Její výsledek se promítne do rozpočtu a je součástí závěrečného účtu územního samosprávného celku nebo svazku obcí*“⁵³. Podnikatelské činnosti se tedy evidují zvlášť mimo příjmy a výdaje, jsou ovšem součástí rozpočtu. Pro příklad zde uvádím odkaz na oficiální stránky Plzeňského kraje, kde je možné dohledat aktuální schválený rozpočet kraje pro rok 2014: „<http://www.plzensky-kraj.cz/cs/kategorie/rozpocet-plzenskeho-kraje>“⁵⁴.

Příjmy a výdaje kraje jsou taxativně vypsány v Zákoně o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů a jsou uvedeny v § 8 a § 9 tohoto zákona. Příjmy kraje tvoří dle tohoto zákona: „příjmy z vlastního majetku a majetkových práv, příjmy z výsledků vlastní činnosti, příjmy z hospodářské činnosti organizace, příjmy ze správní činnosti včetně příjmů z výkonů státní správy, k nimž je kraj pověřen podle zvláštních zákonů, zejména správní poplatky z této činnosti a dále příjmy z vybraných pokut uložených v pravomoci kraje podle tohoto zákona nebo zvláštních zákonů, pokud není dále stanoveno jinak, výnosy daní nebo podíly na nich podle zvláštního zákona, dotace ze státního rozpočtu a ze státních fondů, přijaté peněžité dary a příspěvky, jiné příjmy, které podle zvláštních zákonů patří do příjmů kraje“⁵⁵. Ve stručnosti se tedy jedná o příjmy z vlastních činností, nemovitostí, organizací a fondů. Právě čerpání finančních prostředků z evropských fondů bývá často problémem. Tyto peníze bývají občas špatně investovány nebo není možné velký projekt dotáhnout do konce. Za špatné využití evropských dotací se poté ukládají sankce od evropských komisařů.

⁵³ Zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, 2009, Hospodaření krajů ČR, <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-250>

⁵⁴ Oficiální stránky Plzeňského kraje, 2014, schválený rozpočet Plzeňského kraje pro rok 2014, <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/kategorie/rozpocet-plzenskeho-kraje>

⁵⁵ Zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, 2009, příjmy a výdaje krajů ČR, <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-250>

Výdaje kraje tvoří dle zákona č. 250/2000 Sb.: „závazky vyplývající pro kraj z plnění povinností uložených zvláštními právními předpisy, výdaje na činnost orgánů kraje v jeho samostatné působnosti, zejména výdaje spojené s péčí o vlastní majetek a jeho rozvoj, výdaje spojené s výkonem státní správy, ke které je kraj pověřen zvláštními právními předpisy, dotace do rozpočtů obcí v kraji, úhrada úroků z přijatých půjček a úvěrů, dotace Regionální radě regionu soudržnosti.“⁵⁶. Kraje mají tedy výdaje vcelku logicky vyplývající ze zdrojů příjmů a jednak výdaje vyplývající ze zákona. Kromě těchto výdajů jsou v zákoně ještě uvedeny výdaje týkající se závazků krajů vyplývajících ze smluv a dále výdaje ze závazků při spolupráci s jinými samosprávnými celky. Poslední částí výdajů kraje jsou i splátky přijatých půjček a jiných objektů závazkového práva.

Rozpočtový proces je poslední důležitou částí zákona č. 250/2000 Sb., který je nezbytný pro pochopení financování krajů ČR. Každý vyšší územní správní celek vypracovává svůj rozpočet v návaznosti na svůj rozpočtový výhled. Je tedy nutné si uvědomit, že kraje mají k dispozici část státního rozpočtu, určený pro daný region, dále musí získávat velkou část rozpočtu vlastní činností a nadále ještě přerozdělovat část finančních prostředků mezi obce, které také získávají dotace od krajů. Státní peníze tedy netvoří jediný pilíř v rozpočtu krajů, jak by si někdo mohl myslet. Dle § 11 tohoto zákona: „zemní samosprávný celek zveřejní návrh svého rozpočtu po dobu nejméně 15 dnů přede dnem jeho projednávání na zasedání zastupitelstva územního samosprávného celku na své úřední desce a způsobem umožňujícím dálkový přístup“⁵⁷. Zde je evidentní, že rozpočet musí být i dálkově k dispozici, aby bylo možné se s ním seznámit. Rozpočet se dále sestavuje na základě rozpočtové skladby, kterou pro subjekty samosprávy definovalo Ministerstvo financí vyhláškou. Pokud by rozpočet nebyl schválen do 1. ledna rozpočtového roku, řídí se rozpočet rozpočtovým provizoriem, dokud není rozpočet ustanoven. Po jeho schválení se příjmy a výdaje provizoria kraje stávají rozpočtem kraje. Po skončení kalendářního roku se údaje o ročním hospodaření územního samosprávného celku a svazku obcí souhrnně zpracovávají do závěrečného účtu.

⁵⁶ Zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, 2009, příjmy a výdaje krajů ČR, <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-250>

⁵⁷ Zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, 2009, Rozpočtový proces, <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-250>

5. Náhled do budoucna a možný pozitivní vývoj krajů ČR

5.1 Základní termíny ohledně modernizace veřejné správy

Pokud poukážeme na náhled do budoucna, je vždy lepší mít při ruce nějakou odbornou publikaci, která bude sloužit jako pilíř pro moderní teorie, které se v daném segmentu používají. Do teď byla práce čistě faktická a hlavním zdrojem informací byly hlavně zákony a oficiální stránky jednotlivých krajů. Preferuji psaní práce dle aktuálních a důvěryhodných internetových zdrojů, ovšem zde udělám výjimku a budu se spíše orientovat na odbornou literaturu. Vzhledem k tomu, že se chci krátce věnovat pozitivnímu vývoji krajů, vybral jsem si dílo: „Modernizace veřejné správy v Evropě a v České republice“⁵⁸. Je nutné si zde uvědomit, že na veřejnou správu, konkrétně na samosprávu působí několik vlivů, které mění celkový vzhled, stav a působnost dnešních samosprávných orgánů. Jednak jde o transformaci veřejné správy, dále o reformy veřejné správy a nakonec o modernizaci veřejné správy. Ačkoliv se zdají termíny podobné, je v nich jistý rozdíl. **Transformací** rozumíme komplexní systémové změny veřejné správy, které mají dalekosáhlý dopad⁵⁹. Tyto transformace byly spíše typické pro předešlá období a v současné době se příliš nepočítá s rozsáhlými transformacemi veřejné správy. Poslední velká transformace proběhla v roce 1997, kdy byla určena podoba krajů ČR.

Musím konstatovat, že ve velkých transformacích dnes sílu nevidím, i když jistě existují proudy, které by rády veřejnou správu celkově přetransformovaly. Dalším termínem je tedy **reforma veřejné správy**. Tento termín označuje změny menšího rozsahu než transformace, přesto je zde již více elementů, které by měly být poněkud zmodernizovány a zreformovány. Je jistě důležité zmínit, že hranice mezi reformou a modernizací je stále tenčí a i v odborných publikacích se můžeme setkat s názory, kde je tato hranice až téměř odstraněna. Přesto bychom si pro lepší pochopení měli tuto hranici stanovit. Pokud mluvíme o reformě: „*znamená to vždy podstatnou změnu organizační, funkční a kompetenční, čili změnu nějakého významného segmentu veřejné správy*“⁶⁰.

⁵⁸ Modernizace veřejné správy v Evropě a v České republice, 2006, Louda, Grospič, Vostrá, ISBN: 80-7380-001-2

⁵⁹ Modernizace veřejné správy v Evropě a v České republice, 2006, hlavní změny ve veřejné správě, str. 10, Louda, Grospič, Vostrá, ISBN: 80-7380-001-2

⁶⁰ Modernizace veřejné správy v Evropě a v České republice, 2006, hlavní změny ve veřejné správě, str. 12, Louda, Grospič, Vostrá, ISBN: 80-7380-001-2

Z toho je tedy možné pochopit, že modernizace většinou bývají pouze dílčí a nezasahují do celého segmentu veřejné správy. Pokud bychom to měli pochopit opravdu doslovně, výborným příkladem je například zrušení okresů v roce 2002. Nejednalo se o transformaci, protože základní pilíře samosprávy zůstaly stejné, přesto se jednalo o reformu, protože celý jeden institut fakticky vymizel, co se týče administrativního členění a zůstal pouze pro geografická a statistické účely. Proto se v současné době stále hovoří o okresech, ale administrativně již nemají váhu v subjektech samosprávy.

Modernizace veřejné správy je přechod od určitých hodnot k hodnotám jiným. Fakticky to znamená, že instituty zůstávají zachované, ovšem způsob například sbírání dat se mění. Právě modernizace veřejné správy je pro nás tím nejdůležitějším tématem, jelikož se jedná o méně nákladné projekty, kromě výjimek, které by mohli znamenat mnohem větší efektivitu a úsporu peněz. Zde se setkáváme s hlavním problémem. Starý systém je nedostatečný pro současný počet občanů, kdežto nové systémy jsou nespolehlivé. Konkrétněji to rozvedu. Jednak je nutné pochopit, že proces modernizace je velmi zdoluhavý a probíhá zde již nejméně 15 let. Někdo by mohl konstatovat, že žádné výrazné změny nevidí, ale opak je pravdou. Systém veřejné správy byl velmi spolehlivý, ale vzhledem k narůstajícímu počtu lidí i správních operací, začíná být tento systém neúnosný a musí se začít přizpůsobovat moderním trendům. Jedna z hlavních změn, kterou mohli téměř všichni pocítit, jsou změny v interních systémech veřejné správy a jejich přechod k elektronickým verzím. Dalším důležitým důvodem je snaha ušetřit peníze, která ovšem může být i kontraproduktivní, pokud tato změna není efektivní.

5.2 Elektronické informační systémy a jejich efektivita.

Ačkoliv se nechci dostávat do mezinárodní roviny problematiky, je nasnadě říci, že velký vliv má i tlak Evropské unie, která apeluje na členské státy, aby jejich systémy veřejné správy byly modernizovány a držely určitou úroveň, která je žádoucí. Už si ovšem neuvědomují, že pro některé státy to může mít negativní dopad. Jedná se dle výše zmíněné publikace o: „*européizace veřejné správy*“⁶¹. Jádrem současné problematiky se stává zavádění elektronických systémů, které mají nahradit stávající „papírové“ systémy.

⁶¹ Modernizace veřejné správy v Evropě a v České republice, 2006, hlavní změny ve veřejné správě, str. 13, Louda, Grospič, Vostrá, ISBN: 80-7380-001-2

Problém ovšem vzniká, když počítačový program není schopen plnit plně svou úlohu a zároveň nedokáže reagovat na anomálie, které se v každém segmentu veřejné správy objevují. Člověk a papír je pružný, kdežto počítačový program je pevně dán. Občas se tedy může stát, že nastane nečekaná situace a program si s tím zkrátka není schopen poradit. To samé platí o množství dat. Typickým příkladem je v poslední době často zmiňovaný registr motorových vozidel, ale i méně často zmiňovaný registr sociálních služeb. Tyto informační a komunikační technologie jsou dnes považovány za nezbytné a snaží se i vlivem Evropy vytlačovat starší systémy, které sice již nestačí plnit zcela svou úlohu, ovšem neměli tak časté výpadky. Důvodem, proč se tyto systémy zavádějí, je nutnost být prostředkem zajištění udržitelného rozvoje z hlediska harmonizace uspokojování vzrůstajících potřeb společnosti se zachováním stavu životního prostředí⁶².

Je tedy zřejmé, že jisté změny a modernizace ve veřejné správě jsou nutné a zkrátka nějakým způsobem se to učinit musí. Jedním z prostředků změn, které občané vidí navenek, jsou právě informační a komunikační technologie, které je nutno opatrně integrovat do veřejné správy, aby byly efektivní a hlavně spolehlivé. Pak by skutečně tyto systémy šetřili čas i peníze. Ovšem v současné době je to spíše utopie. Na obranu je ovšem nutné říci, že v oblasti, kde nemáme příliš velké zkušenosti, se zkrátka musí uplatnit princip pokus – omyl. Cíle, metody a prostředky modernizace veřejné správy jsou bezprostředně ovlivňovány správní a fiskální politikou. Je tedy nutné si určit nezbytné aktivity, ve kterých bude modernizace veřejné správy prováděna. Mezi ně patří zmiňovaná správní politika, přeměny úkolů veřejné správy, změny v organizaci veřejné správy, optimalizace plánování, nové formy řízení, ale i personální politika.

5.3 Modernizace služebních poměrů

Téma je skutečně velmi obsáhlé a sama výše zmíněná publikace by stačila na jednu bakalářskou práci. Musím ovšem dbát na celistvost a přehlednost práce, proto zde ještě nastíním jeden velmi důležitý prvek, a tím je modernizace služebních poměrů, který je v dnešní době také populárním tématem zvláště s příchodem služebního zákona, tedy zákona č. 218/2002 Sb. Konkrétně se budeme bavit o současných problémech státní služby

⁶² Modernizace veřejné správy v Evropě a v České republice, 2006, modernizace veřejné správy, str. 13, Louda, Grospič, Vostrá, ISBN: 80-7380-001-2

a jejich řešení v kontextu evropském. Pro možnost kontroly a celkového přehledu zde uvedu odkaz na Služební zákon v platném znění⁶³. V dnešní době je již tento zákon poměrně rozvinutý a modernizovaný, s čímž ještě publikace tolik nepočítala. Stále více totiž tento zákon hraje důležitou roli v modernizaci veřejné správy. Zákon byl přijat v roce 2002 hlavně kvůli vstupu ČR do EU. Později byl několikrát novelizován a byla i několikrát odkládána jeho účinnost. „*Vývoj posledních let v této oblasti ukazuje na podcenění tohoto úkolu a nedostatek promyšlené, reálně proveditelné koncepce*“⁶⁴. Je zde nutné uvést, že stále častěji je pro veřejnou správu důležité, aby převzala mnoho manažerských postupů, které je možné najít například u úspěšných soukromoprávních, podnikajících subjektů.

Je třeba si uvědomit, zdali je takový postup nezbytný. Pro laika může vypadat situace jednostranná, a to tak, že podobné specifika pro úředníky nejsou potřebná. Přesto po prostudování legislativy vztahující se k tomuto tématu, Ústavou začínaje, Služebním zákonem konče, uvědomí si čtenář, že ačkoliv je to finančně náročnější, podobná právní úprava je vskutku nezbytná. Dle publikace: „*Je třeba varovat před jednostrannými přístupy. Zákon sám bez silné politické podpory nebude mít žádoucí účinky*“⁶⁵. Je tedy třeba mít podporu nejen v legislativě, ale i ve správní politice. V neposlední řadě je důležité se zaměřit na služební korektnost, která bude oproštěna od korupce a protekce. Zde je dle publikace nutné se vyhnout dvěma pastem: „*nebezpečí příliš rigidního systému a poskytování výhod bez odpovídajícího důvodu*“. Z celkového shluku informací, dostávám názor, že stát nebyl v době přijetí zákona na takový předpis připraven a i několik odsunutí účinnosti o tom vypovídá. Snad částečná bezradnost státu s touto problematikou brzy přestane být aktuální a systém samosprávy se dočká částečné modernizace, která bude mít za následek maximální efektivitu a úsporu peněz při maximální spolehlivosti. Závěrem lze konstatovat, že i služební zákon by měl projít jistou modernizací, je třeba brát důraz na tvoření co nejmenšího počtu chyb a uvědomit si, že jsme stále někde uprostřed reformy. Je správné, že podobné změny jsou probírány napříč politickým spektrem, jen by bylo třeba přistupovat k problému konstruktivněji s většími výsledky.

⁶³ Zákon č. 218/2002Sb. Služební zákon, 2007, definice Služebního zákona, <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-218>

⁶⁴ Modernizace veřejné správy v Evropě a v České republice, 2006, modernizace služebních poměrů, str. 104, Louda, Grospič, Vostrá, ISBN: 80-7380-001-2

⁶⁵ Modernizace veřejné správy v Evropě a v České republice, 2006, modernizace služebních poměrů, str. 104, Louda, Grospič, Vostrá, ISBN: 80-7380-001-2

Možná i zájem o **odbornou diskuzi** by mohl přinést nějaké nové poznatky a mohli by vést k zlepšení veřejné správy. Pro lepší představu zde závěrem budu citovat začátek §1 Služebního zákona, aby si mohl každý udělat představu, čemu by měl zákon sloužit a že přeci jen je v současnosti situace o něco pozitivnější než před několika lety: „*Tento zákon upravuje právní poměry zaměstnanců vykonávajících ve správních úřadech státní správu jako službu, kterou Česká republika poskytuje veřejnosti (dále jen "státní zaměstnanec"), organizační věci státní služby (dále jen "služba"), přípravu fyzických osob na službu, služební vztahy státních zaměstnanců ve správních úřadech, odměňování těchto osob, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak, řízení ve věcech služby, odměňování ostatních zaměstnanců v pracovním poměru ve správních úřadech, jakož i organizační věci vztahující se k zaměstnávání těchto zaměstnanců*“⁶⁶. Je tedy zřejmé, že služební zákon je ideově velmi prospěšný a pokud bude plně naplněna jeho podstata, bude mít i velmi pozitivní vliv na veřejnou správu. Je ovšem nutné všechny kroky činit velmi obezřetně, aby nakonec důsledky z nesprávných rozhodnutí nebyli až moc kontraproduktivní.

6. Závěr a zpětná vazba

Závěrem své práce bych chtěl shrnout důležitá fakta a zároveň udělat stručnou zpětnou vazbu, aby se dala práce uceleně zapamatovat. Úvodem jsem tedy nastínil směr své práce, dále jsem uvedl, že je vždy důležité práci dělat přehledně a systematicky. Musíme si také dát pozor na gramatiku a informace čerpat z důvěryhodných zdrojů. Poté jsem nastínil základní terminologii k danému tématu. Jednalo se hlavně o právní základ, který byl tvořen zpočátku právní normou, která je na rozdíl od morální normy právně závazná a státem vynutitelná. Dále jsem řešil rozdíl mezi soukromým a veřejným právem, kde ve veřejném právu je vždy jeden ze subjektů subjekt veřejné správy. Poté jsem si definoval veřejnou správu, která se dělí na státní správu a samosprávu. Samosprávu jsem dále rozdělil na subjekty, které jsou taxativně vypsány v zákoně a jedná se o obce a kraje. Vyšší územně samosprávné celky neboli kraje jsem pak podrobil hlubšímu zkoumání. Čerpal jsem informace z oficiálních stránek krajů, nastínil legislativu, která vedla k současnému stavu a zaměřil se i na odlišnosti, které jsou definovány u Středočeského kraje a u Hlavního města Prahy. Praha je totiž jednak vyšší územně samosprávný celek,

⁶⁶ Zákon č. 218/2002Sb. Služební zákon, 2007, definice Služebního zákona, <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-218>

jednak hlavní město ČR a dále je to město s městskými částmi, tudíž statutární město. Středočeský kraj byl zvláštní tím, že jeho správní sídlo se nachází v Praze.

Po prostudování jednotlivých krajů bylo třeba si charakterizovat působnost těchto krajů, a to jak z obecného hlediska, tak přímo podle zákonné definice působnosti krajů, která se dělí na samostatnou a přenesenou. Stručně jsem i nastínil problematiku zásady personality a teritoriality, dále jsem se snažil uvést důvody, proč je současné rozdělení žádoucí. Důležitá zde byla legislativa, jednak Zákon č. 36/1960 Sb., o územním rozdělení státu, dále ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o zřízení vyšších územních samosprávných celků a samozřejmě zákony navazující na tyto změny. Mezi ně patří Zákon o krajích, Zákon o hlavním městě Praze a okrajově i Zákon o obcích. Pro rozbor financování jednotlivých krajů bylo nezbytné dále nastudovat Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Zkrátka legislativy zde bylo hodně, ale alespoň tvořila základ pro zdroj kvalitních informací. V této části bylo důležité nastínit Výdaje a příjmy kraje, dále rozpočtový proces a jiné důležité pasáže zákona. V poslední části jsem se snažil nalézt možný vývoj a postup veřejné správy, která prochází modernizací, kde prim hrají počítačové systémy a legislativa v čele se Služebním zákonem. Práce byla velmi přínosná a mohu říci, že v oblasti veřejné správy se mé znalosti hluboce prohloubily a naučil jsem se lépe tvořit souvislý text na vědecké úrovni.

Vedoucí práce byl velmi pozorný a profesionální s viditelným zájmem o dané téma a snažil se mou práci ve všech směrech obohatit. Naučil jsem se lépe pracovat s odbornými texty, rozlišovat mezi důvěryhodným zdrojem a méně důvěryhodným zdrojem a zároveň získávat podstatná data. Dále jsem se naučil pracovat s odbornou literaturou, která mi pomohla na práci nahlížet i z vědeckého hlediska. Práce mě utvrdila v názoru, že neustálé obohacování znalostí je pro život nezbytné. Délka práce mě utvrdila v tom, že témata je možné rozepisovat do mnoha stran, přesto to není žádoucí. Žádoucí je, aby práce byla celistvá, dobře členěná a aby se v ní dalo dobře orientovat. Doufám, že jsem svou práci vypracoval ke spokojenosti všech čtenářů, a že se bude jednat o přínosné dílo, které jednou pomůže někomu rozšířit své znalosti v oboru samosprávy.

7. Résumé

This Bachelor's thesis concentrates on the issue of the: „Scope of the regions and their financing“. The first part of this Bachelor's thesis deals with the basic terminology of the topic. In the next chapter is briefly describes each of the regions. In the third section is describes the scope of the regions and the emphasis is on the valid legislation. In the next chapter discusses in detail the financing of regions of the Czech Republic. Again, the emphasis is on a valid legislation. In the penultimate chapter is outlined possible modernization of the public administration in a broad range of scientific literature, to which he participated in leading the work. The last part of the thesis is the conclusion, list of used literature and résumé.

The thesis was developed under expert supervisit and with literature and reliable sources of information. Bachelor thesis was systematically designed for maximum clarity and emphasis on grammatical correctness. The theme of the Bachelor's thesis is for me an enrichment of my knowledge. It is understandable and exhaustively described. The drafting of this Bachelor thesis for me was a great benefit. I declare that this thesis, I worked alone and in good faith.

8. Použité zdroje a materiály

1. Zákony.centrum.cz, 2012, znění čl. 10 Ústavy, <http://zakony.centrum.cz/ustava-ceske-republiky/hlava-1>
2. Iuridictum, 2012, definice veřejného práva, http://iuridictum.pecina.cz/w/Ve%C5%99ejn%C3%A9_pr%C3%A1vo
3. Teorie práva, 4. vydání, 2007, Plzeň, JUDr. Aleš Gerloch, Csc, definice právní normy, str. 28 – 38, IBSN 978-80-7380-023-9
4. Kabinet informačních studií a knihovnictví, 2011, definice veřejné správy, http://kisk.phil.muni.cz/wiki/Ve%C5%99ejn%C3%A1_spr%C3%A1va
5. Oficiální stránky Ministerstva vnitra, 2014, odkaz na informace o státní správě, <http://www.mvcr.cz/>
6. Wikipedia, 2013, definice Eurostat a NUTS, <http://cs.wikipedia.org/wiki/Eurostat>
7. Oficiální stránky hlavního města Prahy, 2014, základní informace o Hlavním městě Praze, <http://www.praha.eu/jnp/cz/home/index.html>
8. Bussinesinfo.cz, 2014, základní informace k jednotlivým krajům, <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/charakteristika-stredoceskeho-kraje-2229.html>
9. Oficiál. Stránky Středočeského kraje, 2014, charakteristika Středočeského kraje, <http://www.kr-stredocesky.cz/portal/stredocesky-kraj/informace-o-kraji/>
10. Čmejrek, Jaroslav, 2008, Obce a regiony. 1. vyd. Praha: Alfa nakladatelství, IBSN 978-80-87197-00-4
11. Oficiál. Stránky Plzeňského kraje, 2014, charakteristika Plzeňského kraje, <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/kategorie/plzensky-kraj>
12. Turistický portál Karlovarského kraje, 2009, základní údaje o Karlovarském kraji, <http://cestovani.kr-karlovarsky.cz/cz/Stranky/default.aspx>
13. Virtualtravel.cz, 2014, definice Libereckého kraje, <http://www.virtualtravel.cz/liberecky-kraj.html>

14. Oficiální stránky Královehradeckého kraje, 2008, stručná charakteristika Královehradeckého kraje, <http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/kraj-volene-organy/kralovehradecky-kraj/statisticke-udaje-108/>
15. Regionální informační systém, 2014, charakteristika jednotlivých krajů ČR, <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/pardubicky-kraj/regionalni-informace/o-kraji/>
16. Oficiál. Stránky Moravskoslezského kraje, 2014, definice Moravskoslezského kraje, http://o-kraji.kr-moravskoslezsky.cz/geograficke_informace.html
17. Oficiální stránky Zlínského kraje, 2013, definice Zlínského kraje, <http://www.kr-zlinsky.cz/o-kraji-cl-17.html>
18. Hendrych, Dušan, 2006, Správní právo: obecná část. 6. vyd. Praha C.H.Beck, Praha, 80-7179-442-2
19. Oficiální stránky Jihomoravského kraje, 2014, definice Jihomoravského kraje, <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=27204&TypeID=2>
20. Oficiál. stránky Kraje Vysočina, 2009, definice Kraje Vysočina, <http://www.kr-vysocina.cz/vitejte-na-vysocine/d-4000086/p1=1205>
21. Oficiál. stránky Jihočeského kraje, 2011, Definice přenesené působnosti kraje, http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par%5Bid_v%5D=1082&par%5Blang%5D=CS
22. Modernizace veřejné správy v Evropě a v České republice, 2006, modernizace služebních poměrů, str. 104, Louda, Grospič, Vostrá, ISBN: 80-7380-001-2
23. Oficiál. stránky Plzeňského kraje, 2014, schválený rozpočet Plzeňského kraje pro rok 2014, <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/kategorie/rozpocet-plzenskeho-kraje>

Seznam použitých právních předpisů:

24. Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR ve znění pozdějších předpisů, 2012, novelizované znění Ústavy ČR, <http://zakony.centrum.cz/ustava-ceske-republiky/hlava-1>
25. Zákon č. 128/2000 Sb., O obcích ve znění pozdějších předpisů, 2012, úplné znění zákona o obcích, [http://www.zakonycr.cz/seznamy/128-2000-Sb-zakon-o-obcich-\(obecni-zrizeni\).html](http://www.zakonycr.cz/seznamy/128-2000-Sb-zakon-o-obcich-(obecni-zrizeni).html)
26. Zákon č. 131/2000Sb., o Hlavním městě Praze ve znění pozdějších předpisů, 2013, úplné znění zákona o Hlavním městě Praze, <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>
27. Zákon č. 36/1960 Sb., o územním členění státu ve znění pozdějších předpisů, 2009, úplné znění zákona o územním členění státu, <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1967-36>
28. Zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků ve znění pozdějších předpisů, 2012, úplné znění zákona, <http://www.uplnezneni.cz/zakon/347-1997-sb-o-vytvoreni-vyssich-uzemnich-samospravnych-celku-a-o-zmene-ustavniho-zakona-ceske-narodni-rady-c-11993-sb-ustava-ceske-republiky/>
29. Zákon č. 129/2000Sb., o krajích ve znění pozdějších předpisů, 2008, definice orgánů kraje, <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-129>
30. Zákon č. 250/2000Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů ve znění pozdějších předpisů, 2009, úplné znění zákona, <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-250>
31. Zákon č. 218/2002Sb. Služební zákon, 2007, definice Služebního zákona, <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-218>